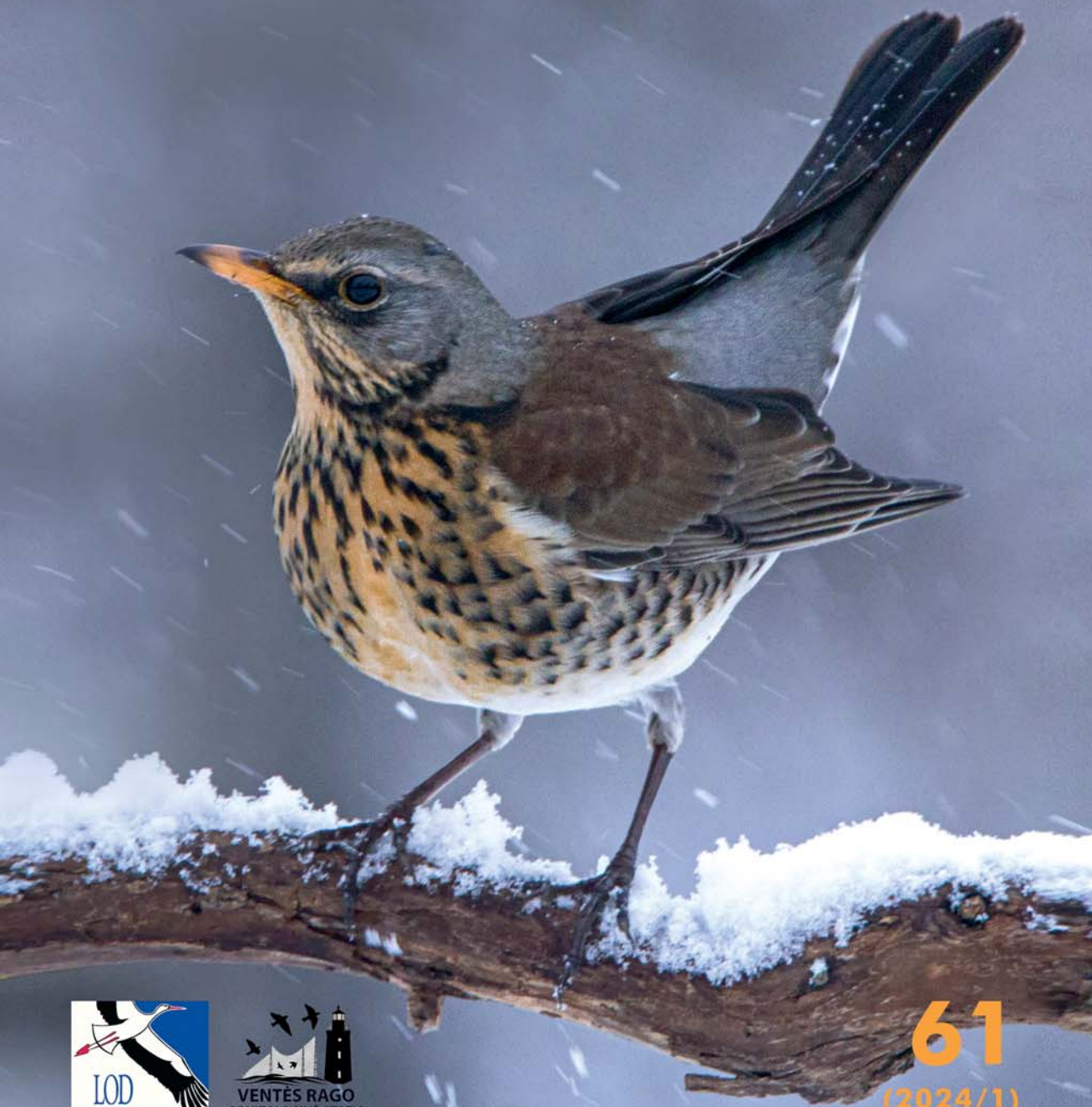

PAUKŠČIAI

norintiems stebėti ir pažinti

61
(2024/1)

Smilginis strazdas
(*Turdus pilaris*), Tičkūnai,
Panevėžio r., 2024-01-15
© Aidai Žeruolis

Lietuvos ornitologų
draugijos leidinys apie
paukščius, jų apsaugą,
stebėjimus.
Leidžiamas nuo 2009 m.
kartą per tris mėnesius.

Vyr. redaktorius
Vytautas JUSYS
Tel. +370 638 90619
vrventragis@gmail.com

Redakcijos kolegija
Arūnas ČERKAUSKAS
Saulius KARALIUS
Mindaugas KIRSTUKAS
Dr. Julius MORKŪNAS
Ričardas PATAPAVIČIUS
Gediminas PETKUS
Liutauras RAUDONIKIS
Laimonas ŠNIAUKŠTA

Lietuvių kalbos redaktorė
Erika MERKYTĖ-
ŠVARCHIENĖ

Anglų kalbos redaktorius
Jos STRATFORD

Tiražas 800 egz.

PAUKŠČIAI / BIRDS
*The magazine of the
Lithuanian Ornithological
Society, about birds, bird
observations and bird
conservation. Published
quarterly since 2009.*

Editor in chief
Vytautas JUSYS

Žurnalas „Paukščiai“ siunčiamas visiems
LOD nariams, jį galima užsiprenumeruoti
visuose Lietuvos pašto skyriuose.
Indeksas 5114.

Lietuvos ornitologų draugija (LOD) – tai nevyriausybinė
organizacija, kuri rūpinasi Lietuvoje aptinkamų laukinių paukščių ir
jų gyvenamosios aplinkos apsauga. Siekdama šio tikslo, draugija vienija
gamtai ir paukščiams neabejingus Lietuvos žmones, rūpinasi ekologiniu
visuomenės švietimu, paukščių populiacijų tyrimu ir monitoringu bei
visuomeniškai kontroliuoja aplinkos ir biologinės įvairovės apsaugą
reglamentuojančių įstatymų leidimą ir vykdymą. Nuo 1994 m.

draugija yra tarptautinės paukščių apsaugos organizacijos „BirdLife International“ asocijuota narė.
Norėdami tapti LOD nariu ar tiesiog prisijungti prie paukščių apsaugą besirūpinančių bendraminčių,
kreipkitės į LOD sekretoriatą adresu:

Lietuvos ornitologų draugija, Naugarduko g. 47-3, LT-03208 Vilnius.
Tel. / faks. +370 5 213 0498, el. p. lod@birdlife.lt; www.birdlife.lt.

VIRŠELIO PAUKŠTIS / Bird on the Front Cover

- 3 V. Jusys, R. Patapavičius. Smilginis strazdas (*Turdus pilaris*)
Fieldfare

METŲ PAUKŠTIS / Bird of the Year

- 11 L. Raudonikis. Mažoji musinukė – 2024 m. paukštis
Red-breasted Flycatcher – Bird of the Year 2024

LOD žinios / LOD news

- 13 A. Raudonius. Paukščių stebėtojų „Klubas 250“ – 2023 m. rezultatai
Birdwatchers' Club 250, Results 2023
16 „Ornitostogos“ įkurė ornitologinę mokyklą žmonėms, besidomintiems paukščiais
Ornithological school founded by “Ornitostogos”

PADEDAME PAUKŠČIAMS / Help the birds

- 18 M. Karlonas, E. Drobelis. Dirbtiniai lizdai Dainavos girios laplandinėms pelėdoms
Artificial nests for Great Grey Owls in Dainava forest

PAUKŠČIŲ TYRIMAI / Bird Research

- 20 R. Patapavičius. Ilgaamžės gulbės giesmininkės
Long-lived Whooper Swans

ORNITOFAUNISTINIAI STEBĖJIMAI / Bird Observations

- 22 B. Stukė, E. Sukackienė. Pelėdikėms perėjimas elektros pastotėje baigėsi liūdnei
Ill-fated breeding attempt by Little Owls near electrical equipment
23 D. Dementavičius. Vidurio Lietuvoje aptiktas perintis žuvininkas
Breeding Osprey found in Central Lithuania
24 R. Patapavičius. Vėlyvas žuvininko aptikimas Lietuvoje
Late observation of Osprey in Lithuania
25 S. Karalius. Ornitofaunistiniai stebėjimai Lietuvoje 2023–2024 m. žiemą
Bird Observations in Lithuania in Winter 2023–2024
33 V. Jusys. Naujos ir labai retos paukščių rūšys, aptiktos 2023–2024 m. žiemą
Vakarų Palearktikoje
New and Very Rare Bird Species in the Western Palearctic in Winter 2023–2024

PAUKŠČIŲ ŽIEDAVIMAS / Bird Ringing

- 34 V. Jusys, V. Eigirdas. Paukščių žiedavimas Ventės rago 2023–2024 m. žiemą
Bird Ringing at Ventės Ragas Ornithological Station in Winter 2023–2024

ORNITOLOGO UŽRAŠAI / Ornithologists' Notes

- 37 E. Drobelis, M. Karlonas. Žuvininkų šeimos gyvenimo metraštis
Chronicle of the life of an Osprey family
41 M. Čepulis. Balta varna
White crow

ĮVAIRENYBĖS / Various

- 43 S. Karalius. Niūri ateitis – ar madeirinis karvelis vėl atsidurs nykstančių sąrašuose
Gloomy future –Trocaz Pigeon to return to the endangered list?
44 S. Karalius. Paukščių gripas kirto Vengrijoje žiemojančio gervėms
Wintering Cranes in Hungary suffered from bird flu
47 R. Akstinas. Įdomūs faktai apie kėkštą
Interesting Facts about Eurasian Jay

Smilginis strazdas (*Turdus pilaris*)

Vytautas JUSYS, Ričardas PATAPAVIČIUS

Rūšies statusas

Perinti, migruojanti, praskrendanti, žiemojanti rūšis, Lietuvoje aptinkama ištisus metus.

Biometrija

Kūno masė ir matmenys: patinų (n-124) svoris 115,2 (90,0–139,3) g, sparnas 150,2 (144–158) mm, uodega 110,7 (100–120) mm, pastaibis 33,6 (30,7–36,3) mm, snapas iki kaukolės 24,4 (21,8–29,9) mm, snapas iki šnervių 13,6 (11,4–15,2) mm; patelių (n-185) svoris 112,0 (82,5–141,4) g, sparnas 147,1 (140–156) mm, uodega 108,2 (98–118) mm, pastaibis 33,2 (31,1–35,6) mm, snapas iki kaukolės 24,3 (22,0–27,4) mm, snapas iki šnervių 13,7 (11,7–15,9) mm (V. Jusys).

Paplitimas ir gausumas

Smilginiai strazdai plačiai paplitę Eurazijoje. Peri vakaruose nuo vidurio Prancūzijos ir Norvegijos iki šiaurinės Kinijos dalies rytuose. Šiaurėje arealas eina per arktinę Europos dalį beveik per visą Rusiją. Pietuose – šiaurinė Italija, Rumunija, Ukraina, šiaurinė Kazachstano dalis, Mongolija. Užklysta į Islandiją, Kanarų salas, Špicbergeną, Grenlandiją.

Lietuvoje tai įprasti ir paplitę paukščiai visoje šalies teritorijoje. Remiantis Lietuvos perinčių paukščių atlaso duomenimis, 1995–1999 m. šalyje smilginių strazdų perėjimas įrodytas 533 (78,7 proc.) 10×10 km atlaso kvadratų ir jų skaitlingumas šalyje siekė 80 000–100 000 porų. XX a. pab. perinčios populiacijos vidutinis tankumas laukų miškeluose buvo 64,7 poros/100 ha, didžiausias tankumas laukuose esančiuose eglynėliuose vidutiniškai 152 poros/100 ha (Kurlavičius, 1995), o Žemaitijos eglynuose rasta vidutiniškai 2 poros/100 ha (Matiukas, 1992).

Smilginių strazdų paplitimas. Šviesiai žalia spalva – periėjimo arealas, tamsiai žalia – gyvena ištisus metus (peri ir žiemoja), mėlyna – žiemojimo vietos

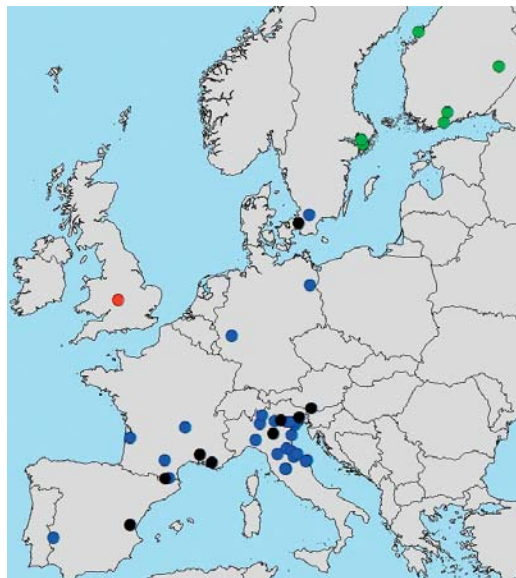
Žiedavimui sugauti smilginiai strazdai. Ventės ragas, 2009-12-21 © Vytautas Jusys

XXI a. pr. (2008–2018 m.) smilginių strazdų Lietuvoje populiacija buvo vertinama 80 000–120 000 perinčių porų (VSTT, LOD).

Žiedavimas ir migracijos

Smilginių strazdų migracijoms aprašyti ir jų žiemavietėms įvardyti panaudoti Lietuvos paukščių žiedavimo centro duomenų bazėje esantys šių paukščių žiedavimo ir jų aptikimo po žiedavimo duomenys. Iš viso dar negalutiniais duomenimis Lietuvoje iki 2023 m. pabaigos sužieduota ne mažiau kaip 8030 dar neskraidančių jauniklių ir 5830 jau suaugusių (gebančių laisvai skristi) paukščių. Žinomas 41 žieduoto dar neskraidančio jauniklio aptikimo atvejis ir 54 žieduotų jau suaugusių paukščių aptikimo atvejis. Taip pat dar žinomi penkiose užsienio valstybėse (Belgijoje, Čekijoje, Latvijoje, Nyderlanduose ir Rusijoje) žieduotų penkių paukščių aptikimo Lietuvoje atvejai. Kokie gi gauti rezultatai atlikus šių duomenų analizę ir apibendrinimą?

Lietuvoje žieduoti dar neskraidantys jaunikliai ir keletas neabejotinai neseniai lizdus palikę, bet jau gebantys skristi pirmamečiai pirmuoju ir vėlesniais žiemojimo laikotarpiais (čia ir toliau – lapkričio–vasario mėn.) aptikti tik Italijoje (18 paukščių), Prancūzijoje

Lietuvoje žieduotų smilginių strazdų aptikimo vietos: mėlynos žymės – žieduotų dar neskraidančių jauniklių aptikimai lapkričio–vasario mėn.; juodos žymės – žieduotų gruodžio–vasario mėn. aptikimai lapkričio–vasario mėn. po žiedavimo praėjus bent vienam veisimosi sezonui; žalios žymės – žieduotų gruodžio–vasario mėn. aptikimai pavasario–vasaros laikotarpiu; raudona žymė – žieduoto balandžio mėn. aptikimas vasario mėn.

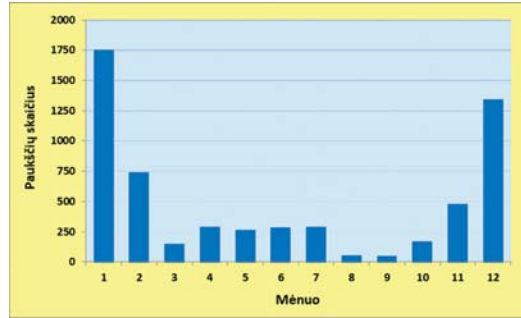
(4), Vokietijoje (2), Ispanijoje (1) ir Švedijoje (1) (žemėlapyje mėlynos žymės). Gerokai didesnis jų aptikimų skaičius Italijoje fiksuojamas todėl, kad šioje valstybėje strazdai labai geidžiamas medžioklės objektas, nors jų medžioklė labai populiari ir Prancūzijoje bei Ispanijoje (ir kituose Pietų Europos kraštuose).

Žiemojimo laikotarpiu (vasario 7 d.) vienas paukštis šeštaisiais po žiedavimo metais aptiktas Jungtinės Karalystės Vorikšyro grafystėje (žemėlapyje raudona žymė). Žieduojant jis buvo vyresnis nei antrą kalendorinių metų amžiaus (išperėtas ne vėliau nei prieš dvejus metus). Tai buvo arba jau sugrįžęs į perėjimo regioną paukštis, arba dar migruojantis į perėjimo vietą šiauriau Lietuvos.

Pirmieji paukščiai į žiemavietės regioną nuskrenda jau spalio ir net rugsėjo mėn. Pvz., du paukščiai žiedavimo metais aptikti Prancūzijoje 2016 ir 2145 km atstumu nuo žiedavimo vietos jau spalio mėn. (11 ir 20 d.), o vienas Italijoje aptiktas net rugsėjo mėn. (23 d.). Tiesa, pastarasis aptiktas antraisiais po žiedavimo metais. Lietuvoje žiemojimo laikotarpiu nebuvo aptiktas nė vienas čia žieduotas dar neskraidantis jauniklis ar veisimosi laikotarpiu (gegužės–liepos mėn.) žieduotas bet kokio kito amžiaus paukštis.

Po pirmojo ar vėlesnių žiemojimo laikotarpių balandžio–rugsėjo mėn. Lietuvoje aptikta 20 čia žieduotų paukščių. Tik trys iš jų aptikti toliau nei 1 km (5, 8 ir 10 km) atstumu nuo žiedavimo vietos, o visi kiti aptikti žiedavimo vietoje arba ne toliau nei 1 km atstumu nuo jos. Tai neabejotinai įrodo jų sugrįžimą į gimtąsias vietas po žiemojimo laikotarpio.

Lietuvoje smilginiai strazdai, nors ir nevienodai gausiai skirtingais metais, žiema gana skaitlingai. Iš visų šalyje žieduotų suaugusių smilginių strazdų per lapkričio–vasario mėn. sužieduota net 73,8 proc., t. y. 2,8 karto daugiau nei kovo–spalio mėn. Pažymėtina, kad tuo pačiu žiemojimo laikotarpiu nė vienas iš jų nebuvo aptiktas toliau nei 1 km atstumu nuo žiedavimo vietos. Todėl galima spėti, kad bent jau dauguma individų tuo pačiu žiemojimo laikotarpiu žiemojimo vietos nekeičia, bet kitu žiemojimo laikotarpiu gali žiemosi visai kitoje vietoje. Pvz., žiemojimo laikotarpiu Lietuvoje žieduoti paukščiai kitais žiemojimo laikotarpiais aptikti Italijoje ir Prancūzijoje (po 3), Austrijoje, Ispanijoje ir Švedijoje (po 1) 528–2374 km atstumu nuo žiedavimo vietos (žemėlapyje juodos žymės), o sausio 17 d. Belgijoje žieduotas individas kitą žiemą, gruodžio 21 d., aptiktas Lietuvoje.

Lietuvoje atskirais mėnesiais sužieduotų suaugusių (gebančių laisvai skristi) smilginių strazdų skaičius

Žiemą smilginiai strazdai mielai lesa žiemą prismeigtus obuolius. Ventės ragas, 2009-02-09

© Vytautas Jusys

Tai, kad skirtingais metais jie neretai žiemoja ne toje pačioje vietoje, netiesiogiai patvirtina ir faktas, jog Lietuvoje nebuvo aptiktas nė vienas žiemojimo laikotarpiu čia žieduotas individas.

Kaip jau minėta, vietinės populiacijos smilginiai strazdai, galbūt išskyrus pavienius atvejus, žiemosi Lietuvoje nelieta. Kyla klausimas, tai iš kur kilę tie pas mus žiemojantys paukščiai? Lietuvoje žiemojimo laikotarpiu žieduoti paukščiai pavasario–vasaros laikotarpiu (balandžio–rugsėjo mėn.) aptikti Suomijoje (4 paukščiai) ir Švedijoje (2) 480–925 km atstumu nuo žiedavimo vietos Lietuvoje. Remiantis šiuo faktu galima teigti, kad Lietuvoje dažniausiai žiemoja iš Suomijos ir vienas kitas iš Švedijos atskridęs paukštis. Baigiantis žiemai jie išskrenda – Lietuvoje veisimosi laikotarpiu nebuvo aptiktas nė vienas žiemojimo laikotarpiu čia žieduotas paukštis.

Smilginiai strazdai dažnai įsikuria įvairių vandens telkinių pakrančių medžiuose šalia laukų ir pievų © Vytautas Jusys

Neabejotina, kad tarp žiemojančių yra ir iš Rusijos šiaurės vakarų regiono atskridusių individų. Tai žieduotų paukščių aptikimais nepatvirtinta, bet tuo stebėtis neverta, nes tame Rusijos regione paukščių žieduojama nedaug, o pranešimų apie kitur žieduotų ir ten aptiktų paukščių aptikimus dėl mažo gyventojų tankumo tuose regionuose ir dėl rusų mentaliteto (dažniausiai nesivarginama pranešti apie aptiktą žieduotą paukštį) gaunama labai nedaug.

Reziumuojant galima pasakyti, kad lietuviškos populiacijos smilginiai strazdai dažniausiai žiemoja Pietų, Vakarų ir Vidurio Europoje – dažniausiai Italijoje (į šiaurę nuo 43° š. pl. lygiagretės) ir Pietų arba Pietvakarių Prancūzijoje. Rečiau Pirėnų pusiasalyje ir likusioje Prancūzijos dalyje, Britų salose, Belgijoje, Nyderlanduose, Vokietijoje. Lietuviškos populiacijos individai Lietuvoje nežiemoja, o dauguma čia žiemojančiųjų būna atskridę iš Suomijos ir galbūt Rusijos šiaurės vakarų teritorijų, vienas kitas iš Švedijos. Šie paukščiai atskirais metais gali keisti žiemojimo vietas daugiau nei 2000 km atstumu nuo ankstesnės žiemojimo vietos.

Iš visų Lietuvoje žieduotų individų toliausiai aptiktas Ispanijoje Badachoso provincijoje (38°52' š. pl., 6°58' v. ilg.) už 2842 km nuo žiedavimo vietos. Šis aptikimas yra ir toliausiai vakaruose bei pietuose. Toliausiai į šiaurę aptiktas Suomijoje Pohjanmos regione (63°38'14" š. pl., 22°31'35" r. ilg.) 925 km atstumu nuo žiedavimo vietos.

Kaip jau minėta, šie paukščiai labai mėgstamas medžioklės objektas Pietų Europos valstybėse. Tai patvirtina ir žieduotų individų aptikimo aplinkybės. Iš 22 Italijoje aptiktų Lietuvoje žieduotų individų ne mažiau kaip 16 (72,7 proc.) buvo vienaip ar kitaip sumedžioti, Prancūzijoje iš 7 sumedžioti ne mažiau kaip 6 (85,7 proc.). Palyginimui: iš 62 Lietuvoje aptiktų 42 (67,7 proc.) buvo sugauti ir, suprantama, vėl paleisti žieduotojų. Negyvų aptikta 20, iš kurių 3 užsimušę atsitrenkę į langų stiklus, 3 aptiktos tik liekanos (spėjama, sugauti plėšrūnų), 2 nugaišo įspainioję apsauginiuose tinkluose soduose ir (ar) daržuose, 12 aptiktų negyvų žūties ar gaišimo priežastys nežinomos arba pranešimuose apie jų aptikimą nenurodytos.

Vienas Lietuvoje žieduotas dar neskraidantis jauniklis buvo nušautas Italijoje praėjus 8 m. 7 mėn. ir 22 d. (3158 d.) po žiedavimo. Tai ilgiausiai išgyvenęs Lietuvoje žieduotas smilginis strazdas. Žinomas ilgiausias šios rūšies paukščio amžius yra 18 m ir 1 mėn. (antro ilgiausiai išgyvenusio paukščio amžius buvo 12 m. ir 10 mėn.) (<https://euring.org/data-and-codes/longevity-list?page=4>).

Veisimosi aplinka ir biologija

Smilginių strazdų mėgstamos perėjimo vietos – įvairių vandens telkinių pakrančių medžiai, nedideli tarp pievų ir dirbamų laukų išsimėtę miškeliai, taip pat gyvenviečių želdiniai ir miestų parkai, kapinių želdiniai, rečiau apsigyvena didesnių miškų pakraščiuose.

Smilginis strazdas, patinas, maitina lizde kiaušinius perinčią patelę. Pašėšupio parkas, Marijampolė, 2016-05-07
© Irena Tamulynienė

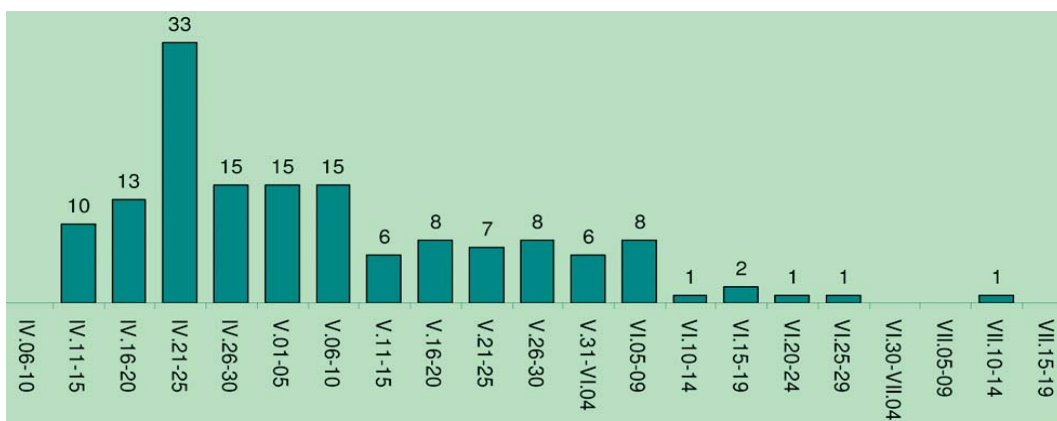
Paprastai gyvena kolonijomis nuo kelių iki 10–20, rečiau daugiau porų. Dažniausiai kasmet grįžta į tą pačią kolonijos vietą. Lizdus krauna įvairiuose medžiuose. Iš mūsų stebėtų smilginių strazdų lizdų (n-991) daugiausia buvo suktą pušyse – 417, gluosniuose – 95, juodalksniuose – 91, eglėse – 83, drebulėse – 38, tuopose – 33, liepose – 31, beržuose – 26, baltalksniuose – 22, ąžuoluose ir klevuose – po 19, obelyse – 18, uosiuose – 13, šermukšniuose – 12, ievose – 11, karkluose ir maumedžiuose – po 10, kriaušėse – 7, gudobelėse – 5, šermukšniuose, blindėse ir lazdynuose – po 4, metalinio tilto konstrukcijose – 3, skirpstuose, ant telefono laidų prie stulpo, tarp ąžuolų ir drebulių kamienų – po 2, šunobelėse, guobose, vinkšnose, kaštonuose, tujose, vyšniose, alyvose, uosialapiuose klevuose, ant stulpo atramos ir ant apleistą ūkinio pastato palangės – po 1 (V. Jusys (n-308), Knystautas, Liutkus, Barauskas, 1981 (n-274), L. Raudonikis (n-272), A. Noreika (n-45), Aleknonis, 1987 (n-41), K. Jarmalavičius (n-26), N. Žitkevičius (n-17), G. Varnas (n-6), V. ir J. Juškos (n-5), V. Karpavičius (n-3)). 4 smilginių strazdų lizdai rasti ant inkilų stogelių (Knystautas, Liutkus, Barauskas, 1981). Lizdus (n-290) krauna

Dažnai smilginiai strazdai savo lizdus sukrauna stambių šakų išsišakojime. Katyčiai, Šilutės r., 2020-05-15
© Vytautas Jusys

Smilginiai strazdai lizdą sukravė ant kapinių kryžiaus. Sasnava, Marijampolės r., 2017-05-26 © Irena Tamulynienė

Smilginių strazdų pirmojo kiaušinio sudėjimo datų (n=150) pasiskirstymas penkiadieniais (V. Jusys (n=86), Aleknonis, 1987 (n=25), A. Noreika (n=21), N. Žitkevičius (n=9), G. Varnas (n=3), V. ir R. Juškos (n=3), V. Karpavičius (n=2), L. Jezerskas (n=1))

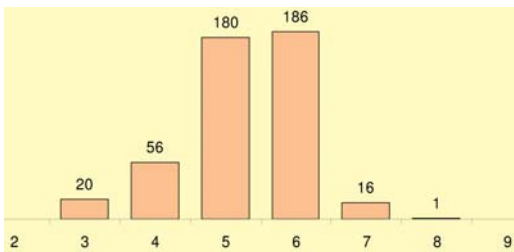
0,8–18, vidutiniškai 5,1 m aukštyje. Daugiausia lizdų (65 proc.) rasta 2–6 m aukštyje. Kiti stebėtojai (Knystautas, Liutkus, Barauskas, 1981) tokiaame aukštyje yra aptikę net 80 proc. lizdų. Lizdai vieta dažniausiai parenkami stambesnių šakų išsišakojime, prie medžio kamieno, o neretai ir toliau nuo jo – ant šoninės šakos. Nors kasmet daro naują lizdą, mums žinomi du atvejai, kai smilginiai strazdai perėjo atnaujintuose

senuose lizduose – 1999 m. Ukmergės r. (K. Jarmalavičius) ir 2022 m. Ventės rage (V. Jusys).

Lizdą krauna iš įvairių varpinių žolių stiebų, lapų ir šaknelių. Lizdo pagrindą ir vidinę dalį išklėja dumbliu, moliu ar žemėmis. Gūžtą daro iš varpinių žolių lapelių. Lizdų matmenys (n=13): plotis 16,5 (14,5–19,0), aukštis 12,3 (8,0–16,0), gūžtos plotis 10,8 (10,0–11,5), gylis 6,8 (6,1–7,5) cm (V. Jusys).

Smilginio strazdo kiaušiniai lizde. Lankupiai, Šilutės r., 2022-05-17 © Vytautas Jusys

Smilginių strazdų dėties dydis (n-459) (V. Jusys (n-232), Raudonikis, 1991 (n-126), A. Noreika (n-35), K. Jarmalavičius (n-27), Aleknonis, 1987 (n-22), N. Žitkevičius (n-8), G. Varnas (n-3), V. ir R. Juškos (n-2), S. Paltanavičius (n-1), R. Stankūnas (n-1), V. Karpavičius (n-1), L. Jezerskas (n-1))

Pirmieji lizdai kraunami jau balandžio pradžioje (priklauso nuo pavasario eigos), o pirmieji kiaušiniai juose padedami dažniausiai balandžio antroje pusėje. Anksčiausiai padėtas pirmas kiaušinis lizde rastas 1993-04-11 (V. Jusys), vėliausiai – 1980-07-10 (Aleknonis, 1987). Pilnoje dėtyje dažniausiai būna 5–6, rečiau 3, 4 ar 7 ir labai retai 8 kiaušiniai. Vidutinis dėties (n-459) dydis – 5,3 kiaušinio. Kiaušinių lukštas žalsvas ar melsvas, išmargintas rudomis dėmelėmis ir brūkšneliais. Neretai dėtyje vienas kiaušinis būna šviesesnės spalvos.

*Neseniai lizdą palikęs smilginio strazdo jauniklis
© Julius Morkūnas*

Kiaušinių matmenys (n-240): 28,82×21,06 (22,0–33,8×19,1–22,3) mm (V. Jusys (n-205), V. Karpavičius (n-12), L. Jezerskas (n-11), S. Paltanavičius (n-6), V. ir R. Juškos (n-4), G. Varnas (n-2), svoris (n-20) 6,72 (5,15–7,3) g (V. Jusys (n-16), V. ir R. Juškos (n-4)).

Žiemą smilginiai strazdai pirmiausia nulesa šermukšnius. Linkaičiai, Joniškio r., 2017-01-05 © Rimantas Stankūnas

Daugiausia peri patelė, o patinas ją maitina ir pavaduoja tik retkarčiais. Patelė perėti pradeda padėjusi trečią ar ketvirtą kiaušinį ir peri 12–14 dienų. Išsiritę jaunikliai apaugę retais pilkais pūkų kuokšteliais. Iš padaigų plunksnos pradeda skleistis 7-ą gyvenimo dieną, o jaunikliai, būdami 13–14 dienų amžiaus, nors ir silpnai paskrisdami, jau palieka lizdus.

Iš 136 stebėtų lizdų jaunikliai išaugo 94 (69,9 proc.) lizduose. Lizdą palikusių jauniklių buvo 2–6. Vidutiniškai vienai perėjusiai porai teko 3,4 jauniklio, o sėkmingai perėjusiai – 5 jaunikliai. Pagrindinės žuvimo priežastys – lizdus išplėsdavo varniniai paukščiai arba kiaunės, 4 lizduose buvo palikti kiaušiniai. Iš A. Aleknonio stebėtų 25 smilginių strazdų lizdų jaunikliai sėkmingai išaugo tik 9 lizduose. Kitų 14 dėtis ar jauniklius sunaikino varniniai paukščiai, o 2 – žinduoliai (Aleknonis, 1987).

Dalis smilginių strazdų porų per sezoną išveda dvi vadas. Antras dėtis daugiausia deda birželio mėn.

Mityba

Perėjimo sezono metu daugiausia minta sliekais, taip pat įvairiais vabzdžiais, jų lervomis, smulkiais moliuskais. Jais maitina ir jauniklius. Vasaros pabaigoje didelę maisto dalį sudaro įvairios uogos ir vaisiai, o rudenį ir žiemą daugiausia lesa šermukšnių, Ziboldo obelių, gudobelių, šaltalankių vaisius, užsilikusius obuolius – juos žiemą išsikapsto net iš po negilaus sniego.

Literatūra

- Aleknonis A. 1987. *Laukų giesmininkai*.
 Knystautas A., Liutkus A., Barauskas R. 1981. *Osnovnyje fenologičeskyje i gnezdovye pokozateli drozdov v Litve*. X Pribaltijskaja ornitologičeskaja konferencija. Tezisy dokladov II, p. 70–75.
 Kurlavičius P. 2006. *Smilginis strazdas. Lietuvos perinčių paukščių atlasas*.
 Raudonikis L. 1991. Smilginis strazdas. Lietuvos fauna. *Paukščiai* 2, p. 160–163.

Mažoji musinukė (Ficedula parva), patinas
© Vytautas Jusys

MAŽOJI MUSINUKĖ – 2024 M. PAUKŠTIS

Liutauras RAUDONIKIS

Nors Lietuvos ornitologų draugijos (LOD) metinio susirinkimo metu 2024 m. paukščių buvo numatyta skelbti griežlę, praėjusių metų pabaigoje Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) Miškų ir ekologijos fakulteto Biologinės įvairovės išteklių laboratorijos mokslininkai pasiūlė LOD prisijungti prie jų suplanuotų mažosios musinukės paplitimo ir gausos tyrimų Lietuvoje. Svarbiausias kvietimo argumentas buvo toks, kad LOD stebėtojų dėka galima surinkti gerokai didesnės apimties duomenis apie šią šalyje plačiai paplitusią paukščių rūšį, kai stebėjimai turi apimti įvairius šalies regionus su minimalia duomenų imtimi. Tai labai svarbu žinant apie tokios informacijos trūkumą ne tik šalyje, bet ir regione. Savo ruožtu VDU mokslininkai įsipareigojo visiškai apdoroti visą surinktą medžiagą, o tam būtini ne tik paukščių stebėjimų, bet ir miškų duomenų bazės duomenys. Įvertinęs, kad tik bendradarbiaujant su LOD VDU tyrimas galėtų tinkamai reprezentuoti rūšies būklės įvertinimą visos šalies mastu, taip pat galimybę vykdyti dviejų paukščių rūšių – griežlės ir mažosios musinukės, inventORIZACIJĄ visos šalies mastu, draugijos sekretoriatas kreipėsi į Valdybą prašydamas pritarimo, kad šiais metais mažoji musinukė būtų paskelbta „Metų paukščiu“, o griežlės tyrimai ir kitos susijusios veiklos būtų įgyvendintos 2025 metais. Tikimės, kad LOD nariai metinio susirinkimo metu pritarė tokiam sprendimui.

Kodėl mažoji musinukė?

Tai rūšis, apie kurios būklę turime mažai duomenų, nepaisant fakto, kad mažoji musinukė įrašyta į ES

Paukščių direktyvos I priedo rūšis ir siekiant apsaugoti jos svarbiausias veisimosi vietas turėtų būti įsteigtos Paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST). Tačiau Lietuvoje tai nėra padaryta dėl duomenų apie rūšies vietines (perinčias tam tikruose miškų masyvuose) populiacijas stokos.

Kadangi mažoji musinukė šalyje paplitusi gana plačiai, santykinai nėra reta rūšis, norint identifikuoti jai svarbiausias teritorijas nepakanka šiuo metu turimų duomenų. Tuo tarpu tam tikri lokalūs tyrimai rodo apie šios rūšies blogėjančią būklę, tai, kaip manoma, susiję su plynais miškų kirtimais.

Būtina akcentuoti, kad šalies perinti populiacija buvo įvertinta remiantis ekspertiniu vertinimu, kuris rėmėsi negausiais lokalaus pobūdžio duomenimis. Ekspertų vertinimu, per paskutinius 10 metų rūšies perinti populiacija sumažėjo maždaug 10 proc. Paskutinėje 2013–2018 m. apžvalgoje nacionalinė populiacija buvo įvertinta 10–20 tūkst. porų, nors prieš dešimtmetį ji buvo vertinama dvigubai didesniais skaisiais. Tačiau šiuo metu ekspertai mano, kad ankstesni vertinimai buvo netikslūs dėl nepakankamos turimų duomenų analizės. O tai dar kartą parodo planuojamų tyrimų svarbą.

Trumpai apie rūšį.

Mažoji musinukė paplitusi Eurazijos borealinėje juostoje, šiaurėje siekia Suomiją ir Pietų Švediją, o pietuose paplitusi iki Centrinės Europos, izoliuotos populiacijos fiksuojamos ir Kaukazo, Alpių bei kitų kalnų masyvų miškuose. Lietuva yra rūšies paplitimo

Mažoji musinukė (*Ficedula parva*), patelė
© Saulius Karalius

arealo viduryje, todėl ji mūsų krašte santykinai gausi (palyginti su daugeliu kitų Europos šalių). Tačiau Europos Sąjungos jos būklė nėra tiksliai žinoma.

Tai tolimas migrantas, žiemos leidžiantis Indijos regione ir Afrikos tropinėje zonoje. Į Lietuvą mažoji musinukė sugrįžta vėlai – daugumoje veisimosi vietų pasirodo tik antroje gegužės dekaadoje. Nors gegužės pabaigoje jau galima aptikti jų pirmuosius lizdus, dauguma porų peri birželio mėnesį. Veda vieną vadą, tačiau praradusios ankstyvas dėtis dalis porų peri pakartotinai. Todėl lizdai aptinkami ir liepos mėnesį.

Tai su eglėmis stipriai susijęs paukštis, tačiau kuriasi nebūtinai eglėnuose – dažnai aptinkamas mišriuose, derlinguose miškuose, bet su eglų priemaiša. Mėgsta šlapius medynus, maitinasi vabzdžiais pačiame medyje, vengia atvirų vietų. Daugelis tyrėjų atkreipia dėmesį, kad rūšis vengia medyno pakraščio, t. y. ne tik pamiškių, bet ir plynų biržių. Kai kurie stebėtojai teigia, kad mažoji musinukė kuriasi miškuose ne arčiau kaip 50 m nuo medyno pakraščio. Tokiu atveju didesnio ploto ir greta esančios plyno kirtimo biržės išstumia šią rūšį. Tačiau kai kurie stebėtojai tikina, kad kartais aptinka mažąsias musinukes ir gerokai arčiau pakraščio. Todėl planuojami tyrimai galėtų užpildyti dabartines žinių apie šį paukštį spragas. Dar vienas neišskaus klausimas, kokio mažiausio ploto miškeliuose gali įsikurti mažosios musinukės. Šiuo atveju tai nėra vien mokslinio smalsumo reikalas, mat Lietuvoje mažesni nei 50 ha miškeliai sudaro palyginti ženklų medžiais apaugusių plotų dalį. Todėl bendromis LOD narių ir VDU mokslininkų pastangomis tikimės atsakyti ir į šį klausimą.

Kokie šios akcijos tikslai?

1. *Pasirinktuose miškų plotuose nustatyti mažųjų musinukių radavietes apimant įvairių tipų medynus įvairiuose šalies regionuose.* Remiantis surinktais duomenimis bus nustatytas: a) porų tankumas tirtose vietose; b) kokių atstumu nuo medyno pakraščio kuriasi dauguma porų ir koks mažiausias atstumas galimas atskiroms poroms; c) kokio mažiausio ploto medynuose ar miškeliuose gali įsikurti mažoji musinukė.

2. Remiantis atliktų stebėjimų ir oficialios miškų duomenų bazės duomenimis **pakankamai tiksliai nustatyti šalyje perinčios populiacijos dydį**, tai būtų tyrimais pagrįsta informacija tolesnei rūšies populiacijos būklės stebėsenai.

3. Remiantis surinktais duomenimis pateikti siūlymų dėl rūšių skirtų paukščių apsaugai svarbių teritorijų steigimo ir plynų miško kirtimų planavimo ir reglamentavimo.

Kokios LOD ir partnerių veiklos planuojamos?

- Giedančių / teritorinių patinų radaviečių inventarizacija pasirinktuose tyrimų plotuose. Juos, stebėtojų pageidavimu dėl galimos stebėjimų apimties ir geografinės vietos, parinks VDU mokslininkai.
- Giedančių / teritorinių patinų radaviečių tyrimai savarankiškai pasirinktuose nedideliuose (iki 50 ha dydžio) miškeliuose. Šiuo atveju užduotis būtų patikrinti visą pasirinkto medyno plotą, siekiant nustatyti tiksliai mažųjų musinukių radavietes.
- VDU mokslininkai surengs nuotolinius ir mišrius mokymus stebėtojams, parengs mokomąjį filmuką „YouYube“ platformoje, taip pat parinks tyrimų barelius miškuose, konsultuos stebėtojus. LOD sukurs mobiliąją programėlę stebėjimo duomenims rinkti.
- VDU mokslininkai išanalizuos surinktus duomenis, juos apibendrins nustatydami šalyje perinčios populiacijos dydį, medynų pakraščio poveikį, mažiausio medyno plotą ir kitus svarbius parametrus.
- LOD parengs ir pateiks siūlymus Aplinkos ministerijai dėl mažosios musinukės apsaugai svarbių teritorijų įsteigimo, taip pat rekomendacijas dėl plynų miško kirtimų reglamentavimo.

Išsamesnė informacija apie šiais metais planuojamas mažosios musinukės tyrimus ir kvietimai stebėtojams kuo aktyviau juose dalyvauti bus skelbiami LOD svetainėje ir kitose viešinio priemonėse.

© Eglė Sukackienė

PAUKŠČIŲ STEBĖTOJŲ „KLUBAS 250“ – 2023 M. REZULTATAI

Augustas RAUDONIUS

„Klubas 250“ skirtas visiems, besidomintiems paukščiais ir norintiems turėti savo stebėtų paukščių sąrašus (per metus, per visą stebėjimų laikotarpį). Visiems registruotiems vartotojams suteikiama galimybė įvesti savo stebėjimus, o svetainės administratoriai padeda identifikuoti paukščius, teikia pastabas ir patarimus dėl įvestų stebėjimų. Klubo pavadinimas „Klubas 250“ yra simbolinis ir nurodo skirtingų paukščių rūšių skaičių, kurį pasiekę stebėtojai priskiriami tikriesiems klubo nariams. Savo stebimų paukščių sąrašus turėti ir juos pildyti gali visi norintys neatsižvelgiant į užregistravimą per metus rūšių skaičių.

Skiriamos trys „Klubas 250“ dalyvių grupės:

- Klubo nariai – stebėtojai, užregistravę 250 ar daugiau skirtingų paukščių rūšių.
- Kandidatai – stebėtojai, užregistravę daugiau kaip 100 skirtingų paukščių rūšių.
- Pradedantieji – stebėtojai, užregistravę mažiau nei 100 skirtingų paukščių rūšių.

Iki 2024 m. klube užsiregistravo 581 stebėtojas, taigi 2023 m. klubą papildė 141 paskūtinėtojas. Šiuo metu klubo nario statusą turi jau 24 žmonės, sveikiname Eglę Sukackienę, Birutę Stukę, Ervin Komar, Agnę Raubaite-Eigirdienę ir Gediminą Eigirdą, kurie 2023 m. peržengė 250 Lietuvoje stebėtų paukščių

rūšių ribą ir tapo tikraisiais klubo nariais! Daugiausia rūšių stebėjęs išlieka ir vis dar tvirtai pirmauja Vytautas Jusys, kurio kraityje 325 rūšys. Toliau matome pokyčių: Vytautas Eigirdas per metus į savo sąrašą pridėjo dvi naujas rūšis ir aplenkė Krister Castren, stebėtojai atitinkamai turi 312 ir 310 rūšių. Net 4 naujas rūšis į savo sąrašą pridėjo Marius Karlonas ir šiuo metu turi 305 rūšis. Vieną naują rūšį šiais metais atrado ir Saulius Karalius ir su 294 rūšimis rikiuojasi 5 vietoje.

Daugiausia rūšių 2023 m. Lietuvoje stebėjo Augustas Šimkus (266) ir pakartojo daugiausia per metus stebėtų rūšių rekordą. Antrą vietą su 255 rūšimis

užima Vytautas Eigirdas, trečioje vietoje rikiuojasi Antanas Petraška su 248 rūšimis. Ketvirta vieta atiteko Albertui Skirpstui (244), o penketuką užbaigia Augustas Raudonius su 242 rūšimis.

2021 m. prasidėjęs klubo atgimimas įgauna vis didesnį pagreitį, po kiekvieno sezono rašėme apie rekordinius metus, ne išimtis ir praėję metai. 2023 m. stebėjimus įvedė net 297 stebėtojai! Tai didelis šuolis, palyginti su 2022 m., tais metais stebėjimus įvedė 220 stebėtojų. Dar įspūdingiau šis skaičius atrodo pažvelgus į 2017–2020 m. – tuo laikotarpiu stebėjimus įvesdavo 60–80 žmonių. Į klubą pavyksta privilioti ir patyrusius paukščių stebėtojus, žinoma, sparčiai tobulėja ir naujokai, todėl šie metai buvo kaip niekada konkurencingi: 200 ir daugiau rūšių per metus stebėjo 24 stebėtojai, o 100 ir daugiau – net 91!

2023 m. prie klubo prisijungė daug patyrusių paukštinėtojų ir iš karto parodė puikius rezultatus: Ervin Komar (238), Gediminas Eigirdas (217), Sigita Eigirdienė (191), Agnė Raubaitė-Eigirdienė (185), Antanas Kasparavičius (174), Valentinas Razmus (151), Kristupas Bilinskas (147). Prisijungė ir naujų stebėtojų, kurie stipriai pasinėrė į paukščių pasaulį: Vilius Stankaitis (203), Jonas Kostiukas (198), Karo-

TOP 20. Daugiausia paukščių rūšių Lietuvoje 2023 m. užfiksavę stebėtojai

1. Augustas Šimkus	266
2. Vytautas Eigirdas	255
3. Antanas Petraška	248
4. Albertas Skirpstas	244
5. Augustas Raudonius	242
6. Robertas Akstinas	241
7. Ervin Komar	238
8. Edmundas Šniaukšta	233
9. Lukas Dvylys	233
10. Birutė Stukė	231
11. Vaida Paznekaitė	229
12. Saulius Karalius	228
13. Vida Laukžemienė	226
14. Eglė Sukackienė	224
15. Laimonas Šniaukšta	219
16. Povilas Bagdonas	218
17. Gediminas Eigirdas	216
18. Saulius Medžionis	214
19. Irina Baltrūnienė	211
20. Vytautas Jusys	211

Smiltinukas (Calidris alba). Pajūris ties Nida, 2023-09-23 © Augustas Raudonius

Didžioji zylė (Parus major).
Vilniaus r., 2023-12-02 © Ervin Komar

Ilgauodegis plėšikas (Stercorarius parasiticus).
Pajūrys ties Nida, 2023-10-04 © Ervin Komar

lina Klimaitė (183), Mantas Miliauskas (176), Jurgita Alonderytė-Venckienė (163), Egidijus Kinderis (152), Lina Gaidžiūnienė (149).

Per visą laikotarpį klubo nariai stebėjo net 367 skirtingas paukščių rūšis. 2023 m. klubo sąrašą papildė trys naujos rūšys, viena iš jų buvo nauja Lietuvai – tai A. Petraškos atrasta kanadinė gervė. A. Petraška jau dvejus metus iš eilės Lietuvai atranda naują paukščių rūšį, daugeliui stebėtojų tai yra tikra svajonė. Taip pat klubo paukščių sąrašą papildė Augusto Šimkaus stebėtas ibiškasis garnys ir Andrejaus Gaidamavičiaus dar 2012 m. stebėta pušinė sniegėna. Iš viso 2023 m. klubiečiai stebėjo net 293 rūšis – tai naujas rekordas.

Tikrieji klubo nariai, Lietuvoje stebėję 250 ir daugiau paukščių rūšių

1.	Vytautas Jusys	325
2.	Vytautas Eigirdas	312
3.	Krister Castren	310
4.	Marius Karlonas	305
5.	Saulius Karalius	294
6.	Antanas Petraška	291
7.	Augustas Šimkus	291
8.	Laimonas Šniaukšta	289
9.	Edmundas Šniaukšta	282
10.	Gediminas Eigirdas	282
11.	Povilas Bagdonas	279
12.	Albertas Skirpstas	278
13.	Augustas Raudonius	275
14.	Ervin Komar	273
15.	Saulius Medžionis	272
16.	Vida Laukžemienė	268
17.	Vaidotas Laukžemis	267
18.	Robertas Akstinas	267
19.	Birutė Stukė	264
20.	Arūnas Čerkauskas	258
21.	Povilas Ignatavičius	257
22.	Eglė Sukackienė	253
23.	Dalia Račkauskaitė	252
24.	Agnė Raubaitė-Eigirdienė	250

Žinoma, netrūko ir retenybų: kanadinė gervė (A. Petraška ir kt.), ibiškasis garnys (A. Šimkus), palšasis peslys (D. Stalaušienė ir kt.), rudoji pečialinda (V. Jusys), naktikojis (P. Antanavičius), terekija (A. Raudonius ir kt.), mažasis baltasis garnys (R. Vaitulevičienė), baltakaklė musinukė (V. Jusys), didysis poliarinis kiras (G. Eigirdas ir kt.), raibakrūtis bėgikas (A. Žilinskienė ir kt.), mornelis (A. Šimkus ir kt.), kuoduotasis vieversys (V. Eigirdas, V. Jusys, I. Baltrūnienė ir kt.), ilgauodegis plėšikas (S. Karalius, L. ir E. Šniaukštos, A. Šimkus, E. Komar), taistė (V. Eigirdas), stepinis suopis (S. Karalius, A. Petraška, L. E. Šniaukštos ir kt.), pušinis kryžiasnapis (A. Šimkus, A. Raudonius, V. Eigirdas, E. Komar, S. Karalius), didysis erelis rėksnys (V. Paznekaitė).

Kviečiame ir 2024 m. registruoti savo stebėjimus „Klube 250“, kurį galite rasti internete adresu <https://klubas250.birdlife.lt/lt>. Gerų visiems paukštinėjimo metų ir lauksime jūsų stebėjimų klube!

„Ornitostogos“ įkūrė ornitologinę mokyklą žmonėms, besidomintiems paukščiais

Šį pavasarį gamtos stebėjimo turus po Lietuvą ir kitas šalis organizuojanti „Ornitostogų“ komanda pasitinka su naujiena – ornitologine mokykla, arba tiesiog ornimokykla. Pasak jų, tai bus metus truksiantys išsamūs kursai žmonėms, norintiems geriau pažinti paukščius ir įgyti ornitologijos žinių. Šių metų grupė jau surinkta. Mokslai prasidės kovą.

Marius Karlonas, „Ornitostogų“ įkūrėjas ir vienas iš mokyklos mokytojų, pasakoja, kad mintis suteikti žmonėms galimybę gilinti žinias apie paukščius ir tą daryti nuosekliai gimė jau seniai, tačiau didžiausią postūmį idėjai virsti realybe davė penktus metus rengiami turai.

„Keliaudami su žmonėmis po gamtą, stebėdami paukščius, apie juos pasakodami, vis sulaukdavome klausimų: nuo ko reiktų pradėti mokytis apie paukščius, kaip atskirti jų giesmes ir suprasti identifikacijos subtilybes, kaip nepasimesti informacijos gausoje. Matėme, kad savaitgalinių išvykų daliai dalyvių nebepakanka, jie nori daugiau, išsamiau, nuosekliau. Todėl ir apsisprendėme įkurti ornimokyklą – vienintelę mūsų šalyje itin plataus ekspertinio pobūdžio mokyklą visiems, besidomintiems paukščiais“, – pasakoja ornitologas.

Planuojama, kad tai bus tęstinis projektas. Nauja mokinių grupė bus renkama 2024 m. gruodį. Mokykla atvira visiems vyresniems nei 14 metų amžiaus žmonėms.

Nuo teorijos iki praktikos

Visus metus – nuo kovo iki sausio – truksiančius kursus sudarys teorinės ir praktinės dalys. Teorinės paskaitos bus skirtos vis kitai paukščių grupei pažinti arba kokiai nors temai gvildinti – pelėdoms, tlvikams, kirams, vandens ir jūriniais paukščiams, plėšriesiems paukščiams ir jų tyrimo metodikai, smulkiesiems sparnuočiams, pavasarinėms giesmėms ir kontaktiniams balsams, migracijos fenomenui, saugomoms teritorijoms, paukščių gausos stebėsenos tyrimams ir kt.

Praktinių užsiėmimų laukinėje gamtoje metu prie paukščių pasaulio mokiniai prisilies tiesiogiai – stebės, klausysis giesmių ir kontaktinių balsų, mokysis identifikuoti, lavins akį, kaip pamatyti sparnuotas retenybes. Kitaip tariant, įdomybių kupiną paukščių pasaulį pažins iš labai arti.

Iš viso lauks 10 savaitgalinių išvykų (20 dienų) į ornitologiniu požiūriu išskirtinius Lietuvos gamtos kampelius – Nemuno deltą, Žuvinto biosferos rezervatą, Biržų girią, Gražutės regioninį parką, Birvėtos

Tikučiai (Tringa glareola)
© Dalia Račkauskaitė

biosferos poligoną, Dzūkijos nacionalinį parką, Baltijos pajūrį ir kt.

Kursus ves profesionalūs ornitologai

Žiniomis apie paukščius dalsysis garsūs Lietuvos ornitologai, parašę ne vieną paukščių pažinimo ir stebėjimo vadovą, mokslinių straipsnių apie sparnuočių biologiją, elgseną ir fenologiją, dirbę ar tebedirbantys saugomose teritorijose ir prisidėję prie įvairių paukščių išsaugojimo iniciatyvų.

Kursus ves Arūnas Čerkauskas, dr. Gintarė Grašytė, Saulius Karalius, Marius Karlonas, dr. Julius Morčūnas, Antanas Pertraška, Arūnas Pranaitis, Gintaras Riauba ir dr. Rimgaudas Treinys.

Kaip kviestiniai svečiai ekspertinėmis žiniomis dalsysis ornimokyklos partnerio Lietuvos ornitologų draugijos (LOD), dalinai kompensuojančios mokyklos dalyvių metinį mokestį, specialistai.

Baigusiems mokyklą žmonėms – naujos galimybės

Du kartus per metus ornimokyklos dalyvių lauks egzaminai, kurių metu reikės parodyti, kaip išmoko identifikuoti paukščius pagal jų išvaizdą, giesmes ir balsus, papildomai atsakyti į kelis bendrus ornitologinius klausimus. 2025 m. pradžioje visiems, sėkmingai išlaikiusiems egzaminus, bus įteikti diplomai.

M. Karlonas tikisi, kad sukauptos žinios ir sustiprintos kompetencijos ornitologinės mokyklos auklėti-

© Marius Karlonas

niams atvers duris į dar platesnį paukščių pasaulį. Jei tik norės, baigę mokyklą galės prisijungti prie įvairių gamtosauginių iniciatyvų, dalyvauti paukščių apskaitose, prisidėti prie tyrimų ir monitoringų gamtoje, o galbūt net pasukti mokslininko keliu.

Daugiau informacijos apie mokyklą rasite interneto svetainėje www.ornitostogos.lt, o įspūdžius iš šių metų mokyklos galite sekti „Ornitostogų“ socialiniuose tinkluose.

Dirbtiniai lizdai Dainavos girios laplandinėms pelėdoms

Marius KARLONAS, Eugenijus DROBELIS

Laplandinė pelėda yra stambus šiaurinių kraštų sparnuotis, tačiau izoliuota ir gana gausi šių paukščių populiacija išsikūrusi Baltarusijoje, iš kurios pamažu plinta į mūsų kraštą. Kaimyninėje šalyje jų populiaciją sudaro 100–250 porų. Ši pelėdų rūšis yra sėkli. Visą gyvenimą gali praleisti nedideliame miško ar pelkių plote, jei įvairiais sezonais yra tinkamos mitybinės sąlygos.

Įprastai laplandinės pelėdos kitų paukščių – suopių, vištvanagių, kranklių – lizdus užima kovo pabaigoje ar balandžio pradžioje ir netrukus padeda pirmuosius kiaušinius. Pelėdžiukai ritasi gegužės pradžioje ir lizde praleidžia apie mėnesį. Vėliau dar kelias savaites neskraido, o karstosi medžiais netoli lizdo, kur tėvai juos ir maitina.

Lietuvoje perinčių laplandinių pelėdų buvo ieškoma jau dešimtmetį, tačiau pirmasis užimtas šių pelėdų lizdas atrastas 2020 metais. Nuo to laiko registruoti dar keli perėjimo atvejai, įskaitant 2023 m., kai Dainavos girioje surasti 4 užimti lizdai. Šiuose lizduose sėkmingai išaugo 10 jauniklių. Manoma, kad iš viso 2023 m. Lietuvoje galėjo perėti 5–10 porų.

Žinant faktą, kad laplandinės pelėdos pačios lizdų nekrauna, o užima kitų stambių paukščių lizdus, pelėdų paieškos sėkmingiausiai vykdomos būtent vei-

Dirbtinio lizdo laplandinėms pelėdoms montavimas, 2023-12-28 © Marius Karlonas

Ekspedicijos dalyviai, 2023-12-28 © Marius Štremaitis

simosi metu tikrinant joms tinkamose buveinėse sukrautus plėšriųjų paukščių lizdus. Ieškant šių retų pelėdų buvo apžvelgti šimtai hektarų tinkamų miško buveinių. Tačiau ne tik pelėdų nebuvo rasta, bet ir lizdų, kuriuose jos galėtų kurtis. Neretai pelkėtos ir miškų glūdumoje esančios buveinės yra mažiau patrauklios stambiems plėšriesiems paukščiams kurtis, palyginti su miškais, kurie ribojasi su laukais, kirtavietėmis ar atvirose pelkėmis, todėl laplandinių pelėdų norai kurtis joms tinkamose buveinėse dažnai neišpildo dėl stambių lizdų trūkumo.

Stebėdami šių paukščių plitimą pastaraisiais metais ir tirdami ištisus Dainavos girios plotus, kuriuose hipotetiškai galėtų apsigyventi šie paukščiai, nusprendėme įrengti keletą dirbtinių lizdų laplandinėms pelėdoms tinkamuose Dainavos girios kampeliuose.

2023 m. gruodžio paskutinę savaitę leidomės į gamtosauuginę ekspediciją ir per dvi dienas Dainavos girioje su aukštaliapių pagalba sumontavome ir iškėlėme 7 dirbtinius lizdus. Šeši lizdai iškelti naujose vietose, o vienas, žinomas nuo seniau, sutvarkytas, nes buvo išbyrėjęs.

*Įrengtas lizdas laplandinei pelėdai, 2023-12-28
© Kęstutis Danauskas*

*Ne mažiau nei 21 m. ir 5 mėn. amžiaus gulbės giesmininkė 2023-11-15 netoli Bruzdeilyno, Klaipėdos r.
Šis paukštis spalviniu kaklo žiedu GELTONA 7R11 paženklintas 2004-01-23 Vokietijoje © Irina Baltrūnienė*

ILGAAMŽĖS GULBĖS GIESMININKĖS

Ričardas PATAPAVIČIUS

Lietuvos paukščių žiedavimo centras (PŽC) gavo pranešimą, kad paukščių stebėtoja Irina Baltrūnienė 2023 m. lapkričio 15 d. laukuose netoli Bruzdeilyno (Klaipėdos r.) nufotografavo gulbių giesmininkių (*Cygnus cygnus*) būrelį, kuriame buvo ir spalviniu kaklo žiedu GELTONA 7R11 paženklintas paukštis. Tas paukštis, vyresnis nei antrų kalendorinių metų amžiaus (išperėtas prieš 2003 m.), 2004 m. sausio 23 d. žieduotas Vokietijoje. Nesunku suskaičiuoti, kad dabar jo amžius ne mažiau nei 21 m. ir 5 mėn., o koks jo tikrasis amžius, niekas nežino, nes neaišku, kiek tiksliai metų jau buvo išgyvenęs iki sužiedavimo. Iš 450 žieduotų Lietuvoje ir iš 278 žieduotų kitose valstybėse ir bent kartą aptiktų Lietuvoje gulbių giesmininkių ši yra išgyvenusi ilgiausiai (paukščių, kurių amžius žieduojant tiksliai buvo nežinomas, išgyventi metai yra pagal sąlygą „ne mažiau nei“).

Tai pirmas žinomas šio paukščio aptikimas Lietuvoje, o iš viso žinomi net 302 jo aptikimo atvejai. Paukštis, išskyrus 2022–2023 m. žiemą, daugybę kartų aptiktas tose pačiose apylinkėse netoli Liuneburgo miesto (Žemutinėje Saksonijos žemė) Vokietijoje. Veisimosi laikotarpiu 2004–2006, 2011, 2013 ir 2014 m. aptiktas Skrundos žuvininkystės tvenkiniuose (Kuldigos sav.) Latvijoje, kur tikriausiai ir perėjo. Labai tikėtina, kad paukštis ten būdavo ir kitomis vasaromis, tik nebuvo pastebėtas. Jis aptiktas ir Lenkijoje, bet tik vieną kartą, 2013 m. lapkričio 27 d.

Iki šiol užregistruotas ilgiausias Lietuvoje žieduotos gulbės giesmininkės amžius yra ne mažiau nei 17 m. ir 8 mėn. Tai vienas iš pirmųjų Lietuvoje spalviniu kaklo žiedu MĖLYNA 7C05 Šilavoto žuvininkystės tvenkiniuose (Prienų r.) 2009 m. liepos 22 d. paženklintų paukščių. Tuomet jis buvo vyresnis nei trečių kalendorinių metų amžiaus (išperėtas prieš 2007 m.).

Paukščių stebėtoja Renata Jusevičienė 2023 m. birželio 24 d. šį paukštį aptiko ir nufotografavo tuose pačiuose tvenkiniuose, kur jis buvo žieduotas beveik lygiai prieš 14 m. Jis buvo poroje ir su dviem jau kiek ūgtelėjusiais jaunikliais. Ta pati stebėtoja šį paukštį 2024 m. vasario 10 d. aptiko lauke prie tų pačių tvenkinių, kurie dar buvo užšalę. Jis buvo poroje su kitu suaugusiu individu ir dviem praėjusiais metais išperėtais jaunikliais, kurie sėkmingai peržiemojo ir kartu su tėvais sugrįžo į gimtąsias apylinkes. Šis paukštis tuose tvenkiniuose tikrai perėjo kasmet 2009–2017 ir 2021–2023 m. Tikėtina, kad ten perėjo ir 2018–2020 m., tik nebuvo aptiktas. Todėl beveik neabejojama, kad anksti iš žiemavičių parskridusi pora čia įsikurs perėti ir 2024 m.

Lietuvos PŽC duomenų bazėje yra faktų ir apie kitas ilgai gyvenančias žieduotas gulbes giesmininkes. Aptikimo metu Lietuvoje vieno Latvijoje žieduoto pirmamečio paukščio amžius buvo apie 16 m. ir 7 mėn., kito Vokietijoje žieduoto vyresnio nei pirmų kalendorinių metų paukščio amžius – 14 m. ir 10 mėn. Lietuvoje žieduoti paukščiai jų aptikimo metu buvo 16 m. ir 8

mėn. (žieduotas vyresnis nei trečių kalendorinių metų amžiaus), 14 m. ir 8 mėn., 13 m. ir 1 mėn. (abu žieduoti pirmamečiais). Visi šie paukščiai identifikuoti pagal spalvinius kaklo žiedus. Deja, šie žiedai nėra tokie ilgaamžiai kaip metaliniai kojų žiedai. Metams bėgant, plastikinius kaklo žiedus paukščiai praranda. Tuomet tų paukščių aptikimo ir identifikavimo tikimybės vien tik pagal metalinį kojos žiedą sumažėja daugybę kartų. Todėl plastiko žiedai nėra priemonė sužinoti ilgiausiai išgyvenusių paukščių amžių, bet labai tinkami paukščiams identifikuoti kitais tikslais.

Visoje Europoje žinomas ilgiausiai laisvėje išgyvenusios gulbės giesmininkės amžius yra 26 m. ir 6 mėn. (<https://euring.org/data-and-codes/longevity-list>).

Per Lietuvą migruoja šiauriau Lietuvos perinčios gulbės giesmininkės, todėl per sezonines migracijas šalyje, ypač vakarinėje jos dalyje, šie paukščiai nuo seno aptinkami gana gausiai, o pastaraisiais metais dar gausiau. Tuomet laukuose galima pamatyti ir nedidelius jų būrelius, ir labai skaitlingus būrius. Į juos pažvelgus per žiūronus ar, dar geriau, per stebėtojų vadinamąjį teleskopą, galima pamatyti spalvinius kaklo žiedais ne tik Lietuvoje, bet ir Suomijoje, Estijoje, Latvijoje, Rusijoje, Baltarusijoje, Lenkijoje, Vokietijoje, Nyderlanduose ir kitose valstybėse žieduotus paukščius. Lietuvos PŽC pranešus žiedo spalvą ir tikslų žiedo įrašą, kurį dažniausiai sudaro skaitmenys ir raidės (be to, būtina pranešti ir paukščio aptikimo datą bei tikslią vietą), paukštis bus identifikotas ir sužinota visa jo gyvenimo istorija – kada ir kur, kokio amžiaus buvo žieduotas, kada ir kur buvo aptiktas po žiedavimo. Kiekvienas pranešimas apie aptiktą bet kokį, bet kokių žiedu paženklintą laukinį paukštį yra vertingas. Kuo daugiau tokios informacijos gaunama, tuo daugiau detalesnių paukščių gyvenimo paslapčių sužinoma.

Spalviniu kaklo žiedu MĖLYNA 7C05 paženklinta gulbės giesmininkė Šilavoto žuv. tvenk., Prienų r., 2023-06-24 ir jau sugrįžusi prie tų pačių tvenkinių 2024-02-10 (nuotrauka viršuje). Šio paukščio amžius ne mažiau nei 17 m. ir 8 mėn. © Renata Jusevičienė

LONG-LIVED WHOOPER SWANS

Ričardas PATAPAVIČIUS

Summary. Seven birds in the top of the longevity list of Whooper Swans in the database of Lithuanian Bird Ringing Centre are as follows: 1.) ≥ 21 yrs 5 mths, ringed as 2y+ in Germany; 2.) ≥ 17 yrs 8 mths, ringed as 3y+ in Lithuania; 3.) ≥ 16 yrs 8 mths, ringed as 3y+ in Lithuania; 4.) = 16 yrs 7 mths, ringed as pull in Latvia; 5.) ≥ 14 yrs 10 mths, ringed as 1y+ in Germany; 6.) = 14 yrs 8 mths, ringed as pull in Lithuania; 7.) = 13 yrs 2 mths, ringed pull in Lithuania. All birds were re-sighted by neck rings.

© Birutė Stukė

PELĖDIKĖMS PERĖJIMAS ELEKTROS PASTOTĖJE BAIGĖSI LIŪDNAI

Birutė STUKĖ, Eglė SUKACKIENĖ

Pelėdikė – pietinių šalių paukštis, kuris mūsų krašte itin retai aptinkamas, nes čia yra jo paplitimo arealo pakraštys. Lietuvoje žinomos vos kelios pelėdikių perėjimo vietos. Pernai vasarą buvo atrasta nauja perėjimo vieta Jonavos r. Suaugęs paukštis pirmiausia buvo pastebėtas gaudantis vabzdžius virš nušienautos vejės prie gamyklos pastatų (stebėjoja Gražina Karaliūnė).

Kaip vėliau paaiškėjo, du pelėdikių poros nariai landžiojo į angą pastotėje. Paukščiai nuolat laikėsi netoli jos – tupėjo ant šalia esančio elektros stulpo, kitų pastatų atbrailų, gaudė vabzdžius (pvz., vasarinius grambuolius), lankstė stogais. Vakare, leidžiantis saulei, pelėdikės buvo aktyvesnės, šūkavo, o iš pastotės girdėjosi jauniklių balsai. Mažiausiai vienas jauniklis buvo stebėtas skraidantis, jį maitino vienas iš tėvų.

Kadangi pelėdikės buvo įsikūrusios elektros pastotėje, kurios pastaruojų metu yra renovuojamos visoje Lietuvoje, nutarėme pasekti gražiu Pajūrio tyrimų ir planavimo instituto pavyzdžiu: ant pastotės iškelti inkilą, kad pelėdikės turėtų alternatyvią vietą perėti. Puikų inkilą pagamino „Uoksiniai inkilai“, ESO davė leidimą ir padėjo jį iškelti. Prieš uždengiant an-

© Eglė Sukackienė

gas buvo smalsu pažiūrėti, kas viduje – kaip atrodo pelėdikių lizdas, kokie veiklos požymiai matomi. Tačiau ten patekus laukė liūdnas vaizdas – net 3 negyvos pelėdikės. Tikėtina, kad jos buvo nutrenktos, nes buvo rastos galios transformatoriaus patalpoje. Panašu, kad šioje patalpoje pelėdikės perėjo. Ši istorija parodo, kaip svarbu nepalikti pavojinguose objektuose atvirų angų, pro kurias į vidų gali patekti paukščiai ar kiti gyvūnai. Tikimės, kad bent vienas jauniklis, kuris buvo stebėtas skraidantis lauke, išgyveno.

VIDURIO LIETUVOJE APTIKTAS PERINTIS ŽUVININKAS

Deivis DEMENTAVIČIUS

Kauno Tado Ivanausko zoologijos muziejus

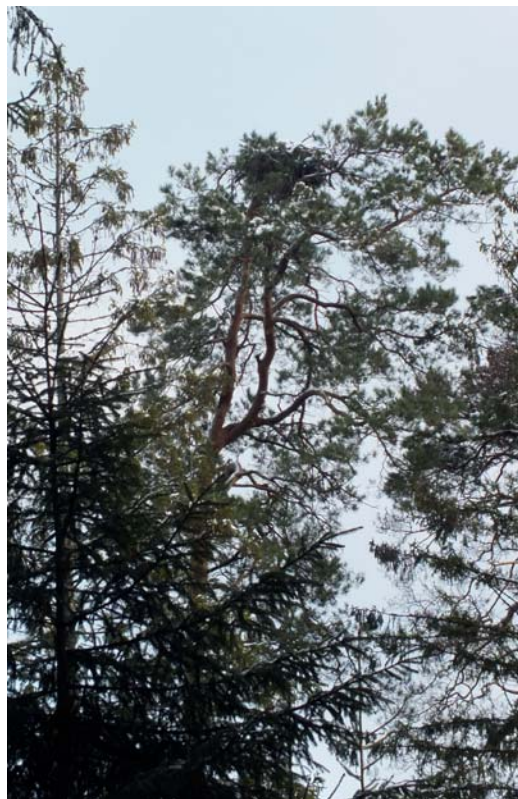
Vykdamas kasmetinius plėšriųjų paukščių monitoringo darbus, 2023 m. Kaišiadorių r. buvo aptikta žuvininko lizdavietė. Pušies viršūnėje sukrautame lizde paukščių pora sėkmingai perėjo ir išaugino vieną jauniklį. Matyt, žuvininkai čia perėjo ir anksčiau, nes lizdas aptiktas žiemą, o veisimosi metu šie ereliai stebėti dar 2021 m. Tai pirmas žinomas šios paukščių rūšies veisimosi atvejis centrinėje šalies dalyje. Miškų masyve, kuriame aptikta lizdavietė, žuvininkai nuolat stebimi sezoninių migracijų metu praskrendantys, apsistoję poilsui, lesantys žuvis.

Žuvininko populiacija šalyje vertinama 40–50 porų, o pagrindinė jos dalis susitelkusi ežeringoje Rytų Lietuvoje. Kitur aptiktos pavienės perinės poros.

BREEDING OSPREY FOUND IN CENTRAL LITHUANIA

Deivis DEMENTAVIČIUS

Summary. In 2023, a breeding pair of Osprey was discovered in the Kaišiadorys district. This is the first known breeding case of this bird species in the central part of Lithuania.

Kaišiadorių rajone aptiktas žuvininko lizdas
© Deivis Dementavičius

2023 m. lizde sėkmingai išaugo vienas žuvininkų jauniklis © Saulius Rumbutis

VĖLYVAS ŽUVININKO APTIKIMAS LIETUVOJE

Ričardas PATAPAVIČIUS

Lietuvoje žuvininkai, neretai vadinami ir ereliais žuvininkais (*Pandion haliaetus*), peri negausiai – ornitologų nuomone, pastaraisiais metais 40–50 porų. Dažniau juos galima pamatyti migracijų, ypač rudeninių, metu, kai į žiemavietes migruoja paukščiai iš esančių į šiaurę nuo Lietuvos teritorijų. Tarp šių paukščių pasitaiko ir nemažai žieduotų. Ypač daug šių paukščių žieduojama Suomijoje. 1990–2022 m. laikotarpiu kiekvienais metais toje šalyje kasmet sužieduotų šios rūšies paukščių skaičius yra nuo 1142 iki 1531 (<https://rengastus.helsinki.fi/tuloksia/Rengastus/laji/PAN-HAL>). Pagal paukščių pastebėjimo registracijas galima susidaryti gana aiškų vaizdą apie migracijos terminus, o pagal identifikuotus žieduotus individus dar ir apie tų paukščių kilmę bei migracijos ypatybes priklausomai nuo jų amžiaus.

Lietuvos paukščių žiedavimo centro (PŽC) duomenų bazėje yra duomenų apie 47 šiauriau Lietuvos žieduotų žuvininkų aptikimą Lietuvoje. Tai Latvijoje, Estijoje, Švedijoje ir daugiausia (net 34) Suomijoje žieduoti paukščiai. Iš jų rugpjūčio mėn. aptikti 9 paukščiai (anksčiausiai 3 d.), rugsėjo mėn. – 17, spalio mėn. – 2 (15 ir 18 d.). Dar trys aptikti lapkričio mėn., o vienas net gruodžio mėn. (10 d.). Pažymėtina, kad iš šešių, aptiktų spalio–gruodžio mėn., keturi aptikti nugaišę ar žuvę tikrai anksčiau nei prieš savaitę (gal ir gerokai anksčiau). Kada galėjo būti nugaišę ar žuvę dar vienas, nežinoma, o vienas buvo su fiziniiais trūkumais (vieno sparno ne mažiau kaip 4 didžiosios plasnojamosios plunksnos trumpesnės nei pusės normalaus ilgio) – tai, be abejonės, turėjo įtakos jo migracijai. Pagal šiuos duomenis akivaizdu, kad absoliuti dauguma žuvininkų per Lietuvą migruoja rugpjūčio–rugsėjo mėn.

Mašnyčios kaime (Druskininkų sav.) Darius Jakavonis 2023 m. spalio 25 d. pastebėjo žieduotą žuvininką. Jo padarytame vaizdo įrašė paukščio žiedas buvo identifikuotas. Toje pačioje vietoje žuvininkas matytas ir vėliau, paskutinį kartą spalio 29 d. Beveik nėra abejonų, kad tai tikrai tas pats paukštis. Suomijos PŽC pranešė, kad jis, dar neskraidantis jauniklis, žieduotas 2023 m. liepos 7 d. Suomijos pietuose Peijinės Hemės regione. Atstumas nuo žiedavimo iki aptikimo vietos 751 km. Tai tikrai vėlyvas šio paukščio aptikimas Lietuvoje.

Feisbuko grupėje „Padėkime ereliams“ 2003 m. spalio 4 d. buvo paskelbta apie dviejų GPS-GSM tipo telemetriniais įrenginiais Lietuvoje paženklintų visiškai suaugusių (subrendusių) žuvininkų rudeninę migraciją. Patelė, rugpjūčio 3 d. dar buvusi Lietu-

Suomijoje žieduotas žuvininkas.

Mašnyčios k., Druskininkų sav., 2023-10-25

© Darius Jakavonis

voje, rugsėjo 17 d. jau buvo tame pačiame regione Vakarų Afrikoje piečiau Sacharos dykumos, kur praleido ir praėjusią žiemą. Patinas, iš Lietuvos išskridęs mėnesiu vėliau, spalio 3 d. jau buvo Burkina Faso (valstybė Vakarų Afrikoje) piečiau Sacharos. Tai patvirtina žinomą faktą, kad anksčiausiai migruoti pradeda subrendusios žuvininkų patelės, vėliau – subrendę patinai, o vėliausiai – jauni paukščiai. Mašnyčios kaime aptiktas Suomijoje žieduotas paukštis buvo jaunas (pirmametis) paukštis. Iš visų Lietuvoje rugpjūčio mėn. aptiktų paukščių subrendę buvo 6, jaunikliai – 3, o rugsėjo mėn. atitinkamai 4 ir 13. Toks yra dėsningumas, bet tai tikrai nereiškia, kad visais atvejais būna taip ir ne kitaip. Pavyzdžiui, vienas jau anksčiau paminėtas Suomijoje žieduotas ir Lietuvoje rugpjūčio 3 d. aptiktas (703 km atstumu nuo žiedavimo vietos) paukštis buvo pirmametis.

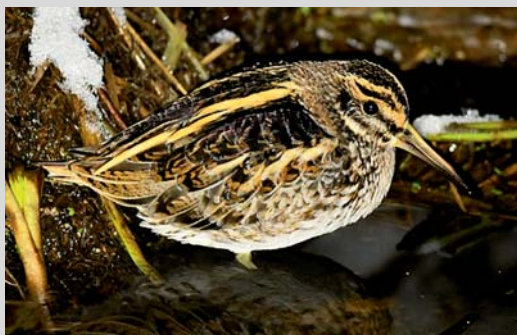
Ornitofaunistiniai stebėjimai Lietuvoje 2023– 2024 m. žiemą

Parengė Saulius KARALIUS

Ši 2023–2024 m. žiemą pastebėtų paukščių suvestinė parengta pagal Lietuvos ornitofaunistinės komisijos (LOFK) sudarytą paukščių sąrašą. Pateikiama tik konkreti informacija – paukščio rūšis (porūšis), stebėjimo data ir vieta, stebėtų paukščių skaičius, kai kuriais atvejais – ir jų lytis bei amžius.

Kai kurių rūšių paukščių stebėjimams reikia pildyti specialią LOFK anketą. Ją rasite www.birdlife.lt/index.php/lofk/ (lietuvių ir anglų kalbomis).

Informaciją, apie kokias paukščių rūšis ir kokių laikotarpiu LOFK renka stebėjimus, rasite <http://www.birdlife.lt/index.php/lofk/lt-pauksčiai/>.

Oželis nykštukas (*Lymnocyptes minimus*).
Jurbarko r., 2023-12-04 © Andrius Čeponis

Kiekvieno stebėjimo pabaigoje skliausteliuose įrašyta stebėtojo (-ų) pavardė (-ės), taip išsaugoma konkretaus atvejo stebėjimo autorystė.

Sutrumpinimai:

[VS] – vėlyvas stebėjimas;

[AS] – ankstyvas stebėjimas;

[15] – kelinta šios rūšies registracija Lietuvoje;

[DB] – didelis būrys.

MAŽOJI GULBĖ (*Cygnus columbianus*)

2024-02-24 aštuonios mažosios gulbės (4 suaugę ir 4 jauni paukščiai) Amalvo polderyje, Marijampolės r. (A. Žilinskienė), 02-25 devyni paukščiai laukuose prie Bruzdeilyno k., Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė) [AS].

TUNDRINĖ ŽĄSIS (*Anser serrirostris*)

2023-12-26 vienas individas stebėtas Nemuno pakrante Kaune ties Panemunės tiltu (L. ir M. Šniaukštos), 12-27 apie 200 paukščių praskrido į šiaurę, Šilutės r. (A. Petraška, G. Eigirdas), 1 pilkųjų žąsų būryje Nemuno deltos pievose prie Krokų Lankos ež. (V. Jusys), 101 virš Bruzdeilyno skrido į pietus, Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė, K. Klimaitė), 12-29 apie 40 paukščių praskrido ties Jonušais, Klaipėdos r. (S. Karalius). Stebėti būriai, be abejo, atsikrydėliai dėl nusistovėjusių šiltų orų.

ŽELMENINĖ ŽĄSIS (*Anser fabalis*)

2023-12-27 keturios virš kukurūzų lauko ties Girkaliais (I. Baltrūnienė, K. Klimaitė, S. Karalius).

PILKOJI ŽĄSIS (*Anser anser*)

2023-12-03 54 paukščiai praskrido laukuose piečiau Verebių k., Alytaus r. (L. Dvylys), 12-26 du paukščiai praskrido netoli Keturkaimio k., Vilkaviškio r. (A. Raudonius), 12-27 septyni paukščiai praskrido laukuose tarp Užlieknių ir Kanteriškių, Šilutės r., apie 120 paukščių būrys Nemuno deltos pievose prie Krokų Lankos ež. (V. Jusys), virš jūros ties Palanga į pietus praskrido viena (A. Šimkus), 12-29 keturi individai pievose ties Minijos k., Šilutės r. (S. Karalius), 4 paukščiai skrido ties Stragnais II, Klaipėdos r. (R. Akstinas), 12-30 trys paukščiai stebėti Lazdijų r., skrendantys virš Metelio ež. (R. Jusevičienė), apie 100 pilkųjų

Trumpasnapis žąsys (*Anser brachyrhynchus*). Būtingė, Palangos sav., 2024-02-16 © Vaidotas Laukžemis

Baltaskruostės berniklės (*Branta leucopsis*).
Bruzdeilynas, Klaipėdos r., 2023-12-08 © Liliana Izotova

Šaukštasnapė antis (*Spatula clypeata*).
Malūno tvenk., Klaipėda, 2023-12-31 © Gabija Radžiūtė

žąsų viename būryje ir apie 20 kitame Rusnėje (S. Medžionis), 2024-01-01 viena žąsis Metelio ež., Alytaus r., 15 Šimno tvenk. ir 1 Žuvinto ež., Alytaus r. (M. ir P. Miliauskai), 01-27 septynios žąsys apsemtuose laukuose netoli Rusnės (G. Radžiūtė).

BALTAKAKTĖ ŽĄSIS (*Anser albifrons*)

2023-12-18 jaunas paukštis Žvėryne, Vilniuje (R. Akstinas), 12-26 du paukščiai maitinosi Kaune Neries pakrantėje netoli santakos (L. Dvylys), 12-27 vienas paukštis prie Bevardžio upelio ir pavieniai skrendantys su tundrinėmis žąsimis, Šilutės r. (A. Petraška, G. Eigirdas), 12-29 viena ties Lampėdžiais Kaune (P. Antanavičius), 5 stebėtos Rusnėje (S. Medžionis), 2024-01-04 tie patys 2 paukščiai stebėti Kaune Neries upėje netoli Kauno pilies (R. Jusevičienė), čia jos stebėtos ir 01-16 (K. Bilinskas).

TRUMPASNAPĖ ŽĄSIS (*Anser brachyrhynchus*)

2024-02-16 septyni paukščiai Būtingės pievose, Palangos sav. (V. ir V. Laukžemiai).

BALTASKRUOSTĖ BERNIKLĖ (*Branta leucopsis*)

2023-12-08 trys individai laukuose ties Bruzdeilynu, Klaipėdos r. (L. Izotova, V. Lepeška), 12-26 šeši paukščiai prie Neries netoli santakos Kaune (L. Dvylys), 12-27 du

paukščiai prie Bevardžio upelio, Šilutės r. (G. Eigirdas, A. Petraška), 12-30 penkios matytos Rusnėje (S. Medžionis).

KANADINĖ BERNIKLĖ (*Branta canadensis*)

2023-12-29 vienas paukštis lauko balose ties Priekule (S. Karalius), 2024-02-16 viena ties Bruzdeilynu, Klaipėdos r. (V. ir V. Laukžemiai).

ŠIAURINĖ KANADINĖ BERNIKLĖ (*Branta hutchinsii*)

2024-02-25 vienas paukštis tūkstantiniame žąsų būryje Žuvinte (L. Dvylys) [7].

MANDARININĖ ANTIS (*Aix galericulata*)

2023-12-30 patinas Šventosios upėje Ukmergėje (V. Čekuolis), 2024-01-04 patelė Marijampolėje Šešupėje prie senosios užtvankos (A. Žilinskienė).

URVINĖ ANTIS (*Tadorna tadorna*)

2024-02-17 vienas individas Pakalnės pievose Rusnės saloje (L. Uoksė), 02-24 patinas Gelžinių karjere, Klaipėdos r. (R. Alšauskas), 02-25 vienas paukštis stebėtas Stankiškėse užlietose pievose, Šilutės r. (U. Kuzminskaitė, P. Salvador, V. Poškutė) [AS].

ŠALMINĖ ANTIS (*Netta rufina*)

2024-01-14 Nemune tarp santakos su Nerimi ir Marvelės stebėtas patinas (K. Bilinskas, R. Pupelis, N. Špiliauskas).

PILKOJI ANTIS (*Mareca strepera*)

2023-12-02 bent 19 paukščių įprastoje žiemojimo vietoje Kaune Nemune aukščiau Trijų mergelių tilto (L. Dvylys), 12-26 trys ties Panemunės tiltu Kaune (R. Pupelis), 12-27 vienas paukštis šalia Aleksoto tilto, 1 patinas po Č. Radzinausko tiltu, Kaune (A. Raudonius), 12-28 Nemune ties Šančių–Panemunės tiltu Kaune maitinosi bent 8 paukščiai (K. Bilinskas), 1 patinas ties Nemuno ir Neries santaka Kaune (R. Akstinas), 12-31 šeši individai Žemuočiuose Šančiuose Kaune (G. Kukta), 2024-01-04 porėlė stebėta Kaune Nemune, netoli Nemuno ir Neries santakos (R. Jusevičienė), 01-13 trys antys Nemune ties Šančių–Panemunės tiltu Kaune (K. Bilinskas), 1 patinas Lėvens upėje Pasvalyje (A. Čerkauskas), 01-26 patinas ties Nemuno ir Neries santaka, pora Nemune ties Marvele Kaune (R. Akstinas), 01-27 dvylika paukščių atskirais būreliais stebėti Kaune Nemune netoli Panemunės tilto (R. Jusevičienė).

SMAILIAUODEGĖ ANTIS (*Anas acuta*)

2023-12-01 viena prie Marijampolės miesto senosios užtvankos (I. Tamulyrienė), 12-22 viena praskrido virš uosto akvatorijos Koppalyje (S. Karalius), 12-25 viena Aristavos tvenk., Kėdainių r. (A. Masiliūnaitė), 12-31 patinas Nemune aukščiau Panemunės šilo pėsčiųjų tilto (K. Bilinskas), 2024-01-13 patinas Smeltales upelyje Klaipėdoje (D. Račkauskaitė), patelė Nemune ties Žemaisiais Šančiais Kaune (K. Bilinskas).

RUDAGALVĖ ANTIS (*Aythya ferina*)

2023-12-24 vienas paukštis Dusios ež., Lazdijų r. (A. Petraška), 12-27 Dusios ež. stebėtos 6 (E. Šniaukšta), 1 paukštis po Č. Radzinausko tiltu Kaune A. Raudonius), 12-28 viena Dusios ež., Lazdijų r. (I. Šalaševičius), 12-30 vienas individas stebėtas Žuvinto ež., Alytaus r. (L. ir M. Šniaukštos),

2024-01-04 keturi paukščiai pietinėje Dusios ež. dalyje, Lazdijų r. (A. Petraška), 01-13 V patinas tarp didžiųjų ančių ir kelių cyplių prie Nemuno salos Kaune (G. Vyšniauskaitė).

ŠAUKŠTASNAPĖ ANTIS (*Spatula clypeata*)

2023-12-29 patinas Malūnų tvenk., Klaipėdoje (S. Medžionis), ten pat stebėtas ir 12-31 (G. Radžiūtė), čia tebesilaikė ir 02-03 (U. Kuzminskaitė, P. Salvador), 02-09 greičiausiai tas pats patinas Žardės tvenk., Klaipėdoje (K. Balsytė).

ŽILOJI ANTIS (*Aythya marila*)

2023-12-02 mažiausiai 22 paukščiai Nemune ties Kauno HE (L. Dvylys), 12-05 mažiausiai 20 paukščių Dusios ež., Alytaus r. (I. Šalaševičius), 12-06 penki paukščiai Sartų ež. properšoje ties Kalbutiškių k., Zarasų r. (D. Norkūnienė), 12-08 vienas jaunas paukštis Šešupės atkarpoje prieš ligoninę Marijampolėje (A. Žilinskienė), 12-09 mažiausiai 4 individai Vištyčio ež., Vilkaviškio r. (A. Raudonius), 12-24 vienas paukštis Dusios ež., Lazdijų r. (A. Petraška), 12-24 septyni paukščiai stebėti Kaune Nemune prie Kauno HE (R. Jusevičienė), 12-27 vienas paukštis po Č. Radzinausko tiltu, Kaune (A. Raudonius), 2024-01-01 apie 20 paukščių stebėta Dusios ež., Lazdijų r. (R. Jusevičienė), 01-13 vienas patinas šalia Šilutės (E. Užpelkis), 01-14 vienas paukštis stebėtas Nemune ties Šančiais Kaune (U. Kuzminskaitė, A. Aleliūnas, P. Forni, P. Salvador), 3 paukščiai prie Kauno HE (L. Dvylys, P. Antanavičius, I. Semionovas, G. Vyšniauskaitė).

LEDINĖ ANTIS (*Clangula hyemalis*)

2023-12-30 vienas paukštis stebėtas Metelio ež., Lazdijų r. (R. Jusevičienė), 2024-01-11 dvi prie Kauno HE (R. Pupelis).

NUODĖGULĖ (*Melanitta fusca*)

2023-12-24 penkiolika paukščių Dusios ež., Lazdijų r. (A. Petraška), 12-31 pora tarp Kauno marių priepilaukos ir HE užtvankos (M. Šeškus).

PAPRASTOJI GAGA (*Somateria mollissima*)

2024-01-11 pirmametis paukštis jūroje ties Koggalio molu (S. Karalius).

VIDUTINIS DANČIASNAPIS (*Mergus serrator*)

2023-12-28 vienas paukštis Dusios ež., Lazdijų r. (L. Dvylys).

PAPRASTASIS FAZANAS (*Phasianus colchicus*)

2023-12-13 patinas stebėtas ties Girkaliais, Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė).

KERŠULIS (*Columba palumbus*)

2023-12-06 du pirmamečiai paukščiai Girkaliuose, jaunas paukštis kukurūzų lauke prie Bruzdeilyno k., Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė), 12-08 19 individų lauke prie Bruzdeilyno, Klaipėdos r. (L. Izotova, V. Lepeška), 12-09 suaugęs paukštis Mažajame Kaimelyje Klaipėdoje, 12-10 vienas uldukių būryje ties Bruzdeilynu, Klaipėdos r. (S. Karalius), 12-12 vienas ties Girkaliais, Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė), suaugęs ir pirmametis paukštis Klaipėdos miesto centrinėje dalyje (S. Karalius), 12-15 du jauni paukščiai kukurūzų lauke Bruzdeilyne ir 2 jauni paukščiai miežių lauke ties Girkaliais, Klaipėdos r. (I. Baltrū-

nienė), 12-26 penki keršuliai Marijampolėje Vytauto parke (A. Žilinskienė), 1 paukštis medyje ties Girkaliais, Klaipėdos r. (S. Karalius), ten pat stebėtas 12-27 (I. Baltrūnienė, K. Klimaitė), 12-27 vienas tupėjo Šventojoje netoli jūros (R. Abazorienė), 12-31 vienas netoli Melnragės molo (K. Rudokaitė), 2024-01-05 du suaugę paukščiai Giruliuose (I. Baltrūnienė), 01-10 vienas paukštis stebėtas Akademijos miestelyje, Kauno r. (R. Skominas, A. Kvaraciejus), 01-19 stebėtas 11 paukščių būrelis Kaune Žaliakalnyje (D. Žebelytė-Petratienė), 02-16 stebėtas Urnėziuose, Kėdainių r. (S. Rumbutis), 1 Virbalyje, Vilkaviškio r. (A. Raudonius), 2 Klaipėdoje (S. Karalius), 02-17 du paukščiai Palangoje (R. Jusevičienė), 2 ties Juodkrante (L. Dvylys), 02-18 keturi paukščiai Klaipėdoje (S. Karalius), 02-22 vienas pietinėje Klaipėdos dalyje (K. Balsytė), 02-23 du Klaipėdoje (R. Alšauskas), 1 Kaune (S. Medžionis), 02-24 Mažajame Kaimelyje, Klaipėdoje, stebėti 3, 02-25 – 10 paukščių (S. Karalius), 2 paukščiai Radikiuose, Kauno r. (K. Valinčienė), 1 paukštis Kaišiadoryse (E. Briedis). Vėliau keršuliai jau buvo visur stebimi.

ILGASNAPĖ VIŠTELĖ (*Rallus aquaticus*)

2023-12-10 dvi vištelės Šešupės upės pakrantėje Pašešupio parko teritorijoje, Marijampolės m. (I. Šalaševičius), 12-19 vienas paukštis stebėtas nendrose Šventojoje, Palangos sav. (V. Laukžemienė), 12-31 girdėtas balsas Kauno marių nendryne ties Arlaviškėmis (M. Šniaukštienė), 2024-01-02 stebėta Vytaučių k., Joniškio r. (K. Kristopaitytė), 01-07 stebėta upelyje pietrytinėje Talkšos ež. pusėje Šiauliuose (S. Tamulis), 01-14 vienas paukštis Darbos upelyje Darbėnuose (S. Karalius).

NENDRINĖ VIŠTELĖ (*Gallinula chloropus*)

2023-12-01 viena jauna nendrinė vištelė laikėsi Marijampolėje Šešupės atkarpoje prie ligoninės (A. Žilinskienė), 12-02 du paukščiai Smeltalės upėje Klaipėdoje (I. Baltrūnienė), 12-03 vienas paukštis stebėtas Šilavoto tvenk. griovyje, Prienų r. (R. Jusevičienė), 12-08 vienas paukštis stebėtas Šventosios upės žiotyse, Palangos sav., čia ji stebėta ir 12-19 (V. Laukžemienė), 12-10 viena Danės upėje ties Botanikos parku, 12-17 Smeltalės upėje, Klaipėdoje, 3 paukščiai (V. Lepeška, L. Izotova), 12-28 vienas paukštis Smeltalės upelyje netoli Malkų įlankos Klaipėdoje (A. Petraška, A. Raudonius, V. ir G. Eigirdai), 12-30 viena Šešupėje ties ligonine Marijampolėje (A. Raudonius), 2024-01-13 viena stebėta Šventosios upėje, Ukmergės r. sav. (T. Pušinskas).

PILKOJI GERVĖ (*Grus grus*)

2023-12-26 vienas paukštis laukuose Ukmergės r. (E. Sukackienė), 12-29 vienas paukštis ties Peskojais, Klaipėdos r. (R. Akstinas), 12-30 dvi gervės praskrido Voversių k., Anykščių r. (A. Kriogas), 2 praskrido netoli Šilutės (E. Užpelkis), 12-31 vienas individas praskrido virš Trako miško, Lazdijų r. (L. Juozapaitytė), 2024-01-01 vienas individas praskrido virš Ukmergės (R. Mižeikis), 1 paukštis kukurūzų lauke ties Peskojais, Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė), ten pat matyta ir 01-03 (I. Šeštoka).

AUSUOTASIS KRAGAS (*Podiceps cristatus*)

2023-12-03 vienas paukštis Gilučio ež., Alytaus r. (A. Petraška), 9 individai Alaušų ež., Molėtų r. (A. Čerkauskas), 12-05 vienas paukštis Dusios ež., Alytaus r. (I. Šalaševičius), 12-24 du paukščiai Gilučio ež., Alytaus r., 1 paukštis Metelio

Ilgasnapė vištelė (*Rallus aquaticus*). Šešupė, Marijampolė, 2023-12-10 © Irmantas Šalaševičius

Jūrinis bėgikas (*Calidris maritima*).
Melnragė, 2024-02-03 © Irina Baltrūnienė

ež., dar apie 40 Dusios ež., Lazdijų r. (A. Petraška), 12-27 keturi paukščiai Dusios ež., Lazdijų r. (E. Šniaukšta), ten pat 4 paukščiai 12-30, 2024-01-01 čia stebėti 3 paukščiai (R. Jusevičienė), 01-04 taip pat 3 paukščiai (A. Petraška).

RAGUOTASIS KRAGAS (*Podiceps auritus*)

2023-12-28 trys paukščiai jūroje ties Nida, 1 ties Juodkrante (A. Raudonius, V.G. Eigirdai, A. Petraška).

RUDAKAKLIS KRAGAS (*Podiceps grisegena*)

2023-12-28 vienas paukštis stebėtas mariose ties delfinariumu Klaipėdoje (A. Raudonius, V. ir G. Eigirdai, A. Petraška), 2024-01-09, matyt, tas pats gruodžio pabaigoje stebėtas paukštis mariose ties Senąja perkėla Smiltynėje (S. Karalius).

SLANKA (*Scolopax rusticola*)

2023-12-01 du paukščiai pabaidyti Ventės rage (V. Jusys), 12-09 viena praskrido virš Jakų žiedo, Klaipėdos r. (J. Morkūnas).

OŽELIS NYKŠTUKAS (*Lymnocyptes minimus*)

2023-12-06 dvi savaites, kiekvieną dieną, prie sodybos esančiame griovyje stebėti 2 besimaitinantys paukščiai. Pasirodavo tik tamsiuoju paros metu, Jurbarko r. (A. Čeponis), 12-10 vienas stebėtas Nemuno ir Neries antakoje Kaune (J. Kostiuksas).

PAPRASTOJI PEMPĖ (*Vanellus vanellus*)

2023-12-26 trys paukščiai stebėti viename iš Šilavoto tvenk., Prienų r. (R. Jusevičienė), 12-28 šeši paukščiai maitinosi nuleistame Gabšių tv., Raseinių r. (R. Akstinas), 12-30 viena netoli Sausgalvių, Šilutės r. (S. Medžionis), 2024-02-01 trys paukščiai virš Būtingės pievų, Palangos sav. (V. Laukžemis), 02-02 penki paukščiai Sausgalviuose (V. Stankaitis).

DIRVINIS SĖJIKAS (*Pluvialis apricaria*)

2023-12-29 vieno praskrendančio paukščio balsas laukuose netoli Antkopčio, Klaipėdos r. (A. Raudonius), 2024-02-17 apie 60 paukščių želmenyse kartu su pempėmis Lazdinkų k., Kretingos r. (V. ir V. Laukžemiai), 02-22 daugiau nei 35 dirviniai sėjikai laukuose tarp Liudvinavo ir Stebuliškių k., Marijampolės r. (A. Žilinskienė), vėliau įvairūs stebėtojai registravo būrius sėjikų skirtingose Lietuvos vietovėse.

JŪRINIS BĖGIKAS (*Calidris maritima*)

2023-12-28 trys paukščiai maitinosi ant pietinio molo akmenų Kopgalyje (A. Raudonius, V. ir G. Eigirdai, A. Petraška), 2024-01-06 vienas paukštis Baltijos pajūryje ties Nida (L. ir M. Šniaukštos, Z. Gasiūnaitė), sausio ir vasario mėn. įvairūs stebėtojai ant Melnragės molo fiksavo 2–3 žiemojančius paukščius.

Javinė lingė (*Circus cyaneus*). Juodiškių tvenk., Kėdainių r., 2024-01-20 © Jūratė Jodeikienė

RAUDONKOJIS TULIKAS (*Tringa totanus*)

2024-02-25 vienas ties Šyšgiriais, Šilutės r. (E. Sukackienė) [AS].

MAŽASIS KIRAS (*Hydrocoloeus minutus*)

2023-12-24 vienas stebėtas Melnragėje netoli molo, Klaipėdoje (U. Kuzminskaitė), ten pat stebėti 9 paukščiai (I. Baltrūnienė), 1 paukštis jūroje ties Karkle (K. Klimaitė), 12-27 trys ir vienas paukštis praskrido virš jūros ties Palanga, bent 13 skraidė prie kranto ties Šventaja (A. Šimkus), 12-28 36 ar daugiau individų stebėti ties Nida ir Juodkrante (A. Raudonius, V. ir G. Eigirdai, A. Petraška), 12-29 vienas Malkų įlankoje Klaipėdoje (R. Akstinas), 5 paukščiai prie Melnragės molo (V. Eigirdas, R. Akstinas).

SILKINIS KIRAS (*Larus fuscus fuscus*)

2023-12-27 stebėtas vienas individas Kauno mieste Nerijė (A. Šimkutė), 12-30 vienas paukštis baloje ties Peskojais (I. Baltrūnienė).

DIDYSIS POLIARINIS KIRAS (*Larus hyperboreus*)

2024-02-23 vienas paukštis stebėtas Rusnės saloje (V. Eigirdas) [23].

TRIPIRŠTIS KIRAS (*Rissa tridactyla*)

2023-12-28 vienas skraidė prie šiaurinio molo Klaipėdoje (S. Medžionis), 2024-01-20 vienas suaugęs paukštis laikėsi ir skraidė palei paplūdimį atkarpoje nuo Palangos gelbėjimo stoties iki Kunigiškių (M. Mulevičius).

MARGASNAPĖ ŽUVĖDRA (*Thalasseus sandvicensis*)

2023-12-27 vienas paukštis praskrido į šiaurę ties Palangos tiltu (A. Šimkus).

JUODAKAKLIS NARAS (*Gavia arctica*)

2023-12-03 vienas paukštis Nevėžyje, Panevėžyje (B. Vaičiūnas), 12-05 keturi paukščiai Dusios ež., Alytaus r. (I. Šalaševičius), 12-09 vienas individas Vištyčio ež., Vikaviškio r., čia stebėtas ir 12-24 (A. Raudonius), 12-24 du paukščiai Vievio ež., Elektrėnų sav. (M. Šeškus), 12-27 vienas Dusios ež., Lazdijų r. (E. Šniukšta), 12-30 aštuoni paukščiai stebėti Dusios ež., Lazdijų r., 2024-01-01 čia stebėti 2 (R. Jusevičienė), 01-01 vienas dar laikėsi Vištyčio ež., Vilkaviškio r. (A. Raudonius).

BALTASIS GANDRAS (*Ciconia ciconia*)

2023-12-26 vienas individas ties Vieviu, Elektrėnų sav. (R. Akstinas), 2024-02-10 šalia Utenos, palei kelią Utena–Kupiškis, gandrulizdyje tupėjo du paukščiai (R. Grigaliūnienė).

DIDYSIS BAUBLYS (*Botaurus stellaris*)

2023-12-19 vienas stebėtas Šventosios upėje nendrėse, Palangos sav., čia jis stebėtas ir sausio mėn. (V. Laukžemienė).

RUDASIS PESLYS (*Milvus milvus*)

2023-12-26 trys individai Dumpių sąvartyne, Klaipėdos r., 12-27 ir 12-29 čia stebėti 2 (S. Karalius, A. Raudonius), 12-28 vienas paukštis skrido ties Jokuliais, Klaipėdos r. (R. Akstinas), 2024-01-06 vienas praskrido laukuose ties Girkaliais, Klaipėdos r. (S. Karalius), matyt, tas pats individas stebėtas ir 02-07 ties Bruzdeilynu (I. Baltrūnienė) bei 02-16 ties Karkle (T. Pikturna).

JAVINĖ LINGĖ (*Circus cyaneus*)

2023-12-01 patinas stebėtas ties Žygėnais, Šakių r. (A. Petraška), 12-03 viena praskrido ties Alytumi (E. Bersienė), 12-10 patelė laukuose ties Girkaliais, Klaipėdos r. (S. Karalius),

Kuoduotasis vieversys (Galerida cristata). Kretingalės apylinkės, Klaipėdos r., 2023-12-02 © Igoris Šestokas

12-24 patelė skraidė pievose šalia Vilkupių k., Vilkaviškio r. (A. Raudonius), 12-25 vienas individas (patelė, jauniklis) matytas Vilkaviškio r. (K. Kazakevičienė), 12-26 patelė medžiojo laukuose šalia Prapuolenių k., Vilkaviškio r. (A. Raudonius), 12-29 patelė ties Venkais, Klaipėdos r. (S. Karalius), 12-30 vienas paukštis laukuose ties Krekenava, Panevėžio r. (J. Prikušauskienė), 2024-01-07 viena patelė (jauniklis) medžiadama praskrido pro Prapuolenių laukus, Vilkaviškio r. (A. Raudonius), 01-20 viena stebėta ties Juodkiškių tvenk., Kėdainių r. (J. Jodeikienė), 02-13 patinas medžiojo laukuose ties Keturkaimiu, Vilkaviškio r. (A. Raudonius).

KILNUSIS ERELIS (*Aquila chrysaetos*)

2024-02-01 jaunas paukštis prie Juodkiškių tvenk., Taučiūnų k., Kėdainių r. (J. Jodeikienė).

BALINĖ PELĖDA (*Asio flammeus*)

2024-01-19 stebėta ties Juodkiškių tvenk. iš Taučiūnų k. pusės, Kėdainių r. (J. Jodeikienė), 02-19 praskrido virš kelio ties Nemirseta, Palangos m. sav. (S. Karalius).

PAPRASTASIS PELĖSAKALIS (*Falco tinnunculus*)

2024-01-01 stebėtas medžiojantis pievoje šalia Gudelių k., Vilniaus r. (J. Mulevičius), 01-06 vienas paukštis tupėjo ant laidų tarp Pagirmuonių ir Laukiškių, Prienų r. (L. Dvylys), 01-09 stebėtas netoli kelio sankryžos Kėdainiai–Pelėdnagai (G. Adomaitytė), 01-13 vienas stebėtas Trakų r. (E. Sukackienė), 01-14 vienas ties Užliekniais, Šilutės r. (V. Stankaitis), 02-08 vienas paukštis ant elektros linijos inkilo ties Grėbliučiškėmis, Kaišiadorių r. sav. (R. Karpavičius), 02-24 vienas medžiojo prie Šventininkų k., Trakų r. (T. Povilauskas), 02-25 patinas medžiojo laukuose šalia Kuršėnų, Šiaulių r. (R. Akstinas).

STARTSAKALIS (*Falco columbarius*)

2023-12-24 vienas prie Krokialaukio, o kitas prie Krekšėnų, Alytaus r. (A. Petraška), 12-28 stebėtas Paluknio pievoje, Trakų r. (M. Miliuskas, E. Sukackienė), 12-31 jaunas paukštis ar patelė Daugėliško k., Kėdainių r. (A. Narbutas). 2024-01-01 vienas stebėtas Paluknio pievoje, Vilniaus r. (B.

Stukė), 1 matytas ties Kriokialaukiu, Alytaus r. (R. Jusevičienė), 01-27 vienas paukštis medžiojo Paluknių pievoje, Trakų r. (A. Jesko), 02-08 vienas paukštis pietinėje Žaltyčio ež. pusėje, Marijampolės r. (A. Petraška), 02-25 vienas paukštis tupėjo ant elektros laidų laukuose šalimais Utėnų k., Panevėžio r. (R. Akstinas).

SAKALAS KELEIVIS (*Falco peregrinus*)

2024-01-04 matytas Giruliuose, Klaipėdoje (I. Baltrūnienė).

ŪSUOTOJI ZYLĖ (*Panurus biarmicus*)

2023-12-03 septynių paukščių būrelis stebėtas viename iš Šilavoto tvenk., Prienų r. (R. Jusevičienė), 12-06 Klaipėdos mieste, prie marių, netoli dujų terminalo, stebėtas 5 paukščių būrelis (R. Alšauskas), 12-17 ūsuotojų zylių balsai girdėti Papio ež. ir gretimose šlapynėse, Šalčininkų r. (A. Šimkus), 12-26 du paukščiai stebėti prie Šilavoto tvenk., Prienų r. (R. Jusevičienė), 12-30 ten pat stebėti 5–6 paukščiai (A. Šimkus), 2024-01-13 apie 10 paukščių būrelis stebėtas Paežerių ež. šalia Vilkaviškio (V. Borkertaitė), 02-08 būrys paukščių stebėtas seno žuvininkystės tvenkinio nendrynuose šalia Pluvijos ež., Alytaus r. (E. Bersienė), 02-25 du paukščiai Bebruliškės tvenk., Kazlų Rūdos sav. (R. Jusevičienė).

LYGUTĖ (*Lullula arborea*)

2023-12-01 du paukščiai stebėti besimaitinantys pajūrio jūrzošė Šventojoje (V. Laukžemienė), 2024-02-26 keturi paukščiai Kopgalyje (S. Karalius) [AS].

KUODUOTASIS VIEVERSYS (*Galerida cristata*)

2023-12-02 du paukščiai Letūkų k., Klaipėdos r. (I. Šestokas), ten pat 1 stebėtas 12-05 (I. Baltrūnienė), 12-15, matyt, tie patys 2 paukščiai Bruzdėlyno k., Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė), čia įvairių stebėtojų buvo stebimi ir 2024 m. sausio mėn.

RAGUOTASIS VIEVERSYS (*Eremophila alpestris*)

2024-01-06 keturi paukščiai stebėti Upytės sen., Panevėžio r. (S. Goroveckaitė), 2024-01-09 penki paukščiai ties Peletrūnais, Vilkaviškio r. (A. Petraška), 01-21 keturi paukščiai maitinosi Žiemkelio pievoje, Kauno r. (L. Dvylys).

DIRVINIS VIEVERSYS (*Alauda arvensis*)

2023-12-03 du paukščiai stebėti ir girdėti Būtingės laukuose, Palangos sav. (V. ir V. Laukžemiai), 12-10 vienas paukštis Bruzdėlyno fermoje, Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė), apie 60 paukščių tūkstantiniuose geltonųjų startų būriuose ties Girkaliais, Klaipėdos r. (S. Karalius), 12-26 vienas paukštis laukuose netoli Valkininkų, Varėnos r. (R. Akstinas), 12-31 penki dirviniai vieversiai Daugėliško k., Ignalinos r. (A. Narbutas), 2024-01-06 apie 70 paukščių būrys laukuose ties Girkaliais, Klaipėdos r. (S. Karalius), 01-07 vienas paukštis girdėtas ir matytas įvairių sėklinių augalų pasėlyje netoli Keturkaimio, Vilkaviškio r. (A. Raudonius), 01-31 vienas stebėtas Paluknio pievoje, Trakų r. (E. Sukackienė).

JUODAGALVĖ DEVYNBALSĖ (*Sylvia atricapilla*)

2023-12-25 viena patelė lesykloje Giruliuose, Klaipėdoje (I. Baltrūnienė).

BALTABRUVIS NYKŠTUKAS (*Regulus ignicapilla*)

2023-12-03 vienas matytas prie HE Kaune (I. Semionovas), 12-28 vienas paukštis matytas Girulių miške paprastųjų nykštukų būryje (I. Baltrūnienė).

AMALINIS STRAZDAS (*Turdus viscivorus*)

2023-12-02 vienas matytas Ventės rage (V. Jusys), 02-16 vienas Molėtų r. (K. Vasaravičiūtė), 2024-02-17 vienas paukštis matytas prie Žliobiškių, Anykščių r. (A. Šimkus), 02-25 du paukščiai skrido netoli Mergelių, Akmenės r. (R. Akstinas), 02-27 du pirmieji migrantai Kopgalyje (S. Karalius).

STRAZDAS GIESMININKAS (*Turdus philomelos*)

2023-12-02 vienas paukštis šiaurinėje Klaipėdos dalyje (S. Karalius).

BALTABRUVIS STRAZDAS (*Turdus iliacus*)

2023-12-01 stebėtas Ventės rage (V. Jusys), 1 paukštis Kopgalyje (S. Karalius), 12-02 vienas stebėtas Klaipėdoje (R. Alšauskas), 12-03 vienas paukštis Mažajame Kaimelyje Klaipėdoje (S. Karalius), 12-05 du paukščiai Dusios ež. pakrantėje, Alytaus r. (I. Šalaševičius), 2 paukščiai stebėti Šventojoje, Palangos sav. (V. Laukžemienė), 12-06 septynių paukščių būrelis Ventės rage (V. Jusys), 12-08 vienas ties Kiškėnais, Klaipėdos r. (D. Juškevičienė), 12-20 vienas matytas Šventojoje, Palangos sav. (V. Laukžemienė).

LIEPSNELĖ (*Eritbacus rubecula*)

2024-01-02 viena lesykloje Užupio k., Alytaus r. (R. Jelisejeva), 01-02 stebėta lesykloje Tauralaukyje Klaipėdoje (U. Kuzminskaitė), 1 lankėsi lesykloje Giruliuose (I. Baltrūnienė), 1 prie lesyklos Kauno r. (G. Mikšytė), 01-04 viena Mozūriškėse, Vilniaus r. (R. Savickienė), 1 stebėta prie lesyklos Visaginė (J. Vaikutienė), 1 prie vandens telkinio Anykščių r. (A. Kriogas), 01-05 vienas paukštis Utenoje (D. Norkūnas), stebėta Kauno mieste (A. Šimkutė), 1 paukštis prie lesyklos Karoliniškėse Vilniuje (S. Paltanavičius), 01-06 stebėta lesykloje Gvazdikų soduose Vilniuje (M. Jurevičius), 1 Šventojoje, Palangos sav. (V. Laukžemienė), 1 Paberžėlių k., Pasvalio r. (J. Mulevičius), 1 lesykloje Jonaiciuose, Šilutės r. (E. Užpelkis), 1 lesykloje Vilniuje, Treniotos g. (G. Jurevičiūtė), 01-07 viena Kėdainiuose, Juodkiškio g. (S. Bitkauskas), 1 Trakuose prie lesyklos (V. Žemaitienė), 1 netoli Palangos tilto (R. Skominas), 1 matyta Blūdikalnio vietėdyje, Vilniaus r. (R. Bakanavičius), 1 prie Danės upės šalia Botanikos sodo Klaipėdoje (G. Radžiūtė), 01-08 viena Kaune, V. Krėvės prospekte (A. Raudonius), 01-12 viena Žvėryne, Vilniuje (S. Vaitkūnienė), 1 kieme prie Šešupės Kudirkos Naumiestyje (A. Raudonius), 01-13 dvi Amalių soduose Kaune (G. Matijošaitienė), Juodkrantėje lesykloje 1 paukštis (E. Selevičiūtė), 1 Buivydyuose, Vilniaus r. (J. Alonderytė-Venckienė), 01-14 vienas paukštis girdėtas Kaune Petrašiūnuose (L. Dvylis), 01-15 viena lesykloje Anykščių r. (K. Rudokaitė), 01-16 viena Kidulių k., Šakių r. (E. Z. Antanaitienė), 1 lankė lesyklą Žaliakalnyje Kaune (Z. Jakutavičienė), 1 pietinėje Klaipėdos dalyje (D. Račkauskaitė), 1 Vilniuje, Filaretų g. (M. Jurevičius), 1 Kukarskės k., Šakių r. (O. Atkočaitis), 01-17 girdėta VIII forto krūmynuose Kaune (D. Dementavičius), 01-20 viena šalia Žvėryno pėsčiųjų tilto Vilniuje (M. Miliauskas), 1 Kauno mieste Panemunėje (G.

Dūminė raudonuodegė (*Phoenicurus ochrurus*).

Ventės ragas, 2023-12-01 © Vytautas Jusys

Bagdonaitė), 1 lesykloje Kybartuose, Vilkaviškio r. (A. ir A. Raudoniai), 01-21 viena matyta Marijampolėje prie Šešupės (R. Jusevičienė), 1 sėkmingai peržiemėjo Kėdainiuose (S. Bitkauskas), 01-22 viena stebėta lesykloje Pavilnyje, Vilniuje (I. Lukošūtė, M. Zamulskis), 01-26 vienas paukštis krūmynuose šalia HE Kaune (R. Akstinas), 01-25 viena girdėta prie Neries upės netoli Žaliųjų ežerų Vilniuje (L. Labakojytė), 02-17 viena stebėta Ventės rage (V. Jusys), 02-29 vienas paukštis Melnrageje (V. Stankaitis).

DŪMINĖ RAUDONUODEGĖ (*Phoenicurus ochrurus*)

2023-12-01 stebėta Ventės rage (V. Jusys), 12-03 vienas paukštis Kaune, ten pat stebėtas ir 12-07 (S. Rumbutis), 12-05 vienas paukštis Dusios ež. pakrantėje, Alytaus r. (I. Šalaševičius), 12-15 viena matyta Žvėryne, Vilniuje (S. Paltanavičius), 2024-01-06 patinas stebėtas Klaipėdos mieste (U. Kuzminskaitė), 01-14 antrametis patinas ar patelė stebėta Kaune Panemunėje (M. Karlonas, G. Kukta, I. ir M. Šeškai).

VANDENINIS STRAZDAS (*Cinclus cinclus*)

2023-12-01 vienas paukštis maitinosi Šešupėje po Vilkaviškio tiltu Marijampolės mieste (I. Tamulynienė), 2024-01-11 vienas Darbėnų tvenk. (I. Baltrūnienė), 01-12 vienas paukštis Šavašos ir Šventosios upių santakoje, Zarasų r. (A. Jasinskytė), 01-13 vienas Švėkšnoje, Šilutės r. (E. Užpelkis), 01-15 vienas individas Ventos upėje ties Krakiais, Mažeikių r. (A. Raudonius), 02-09 stebėtas Liolingoje žemiau užtvankos (Dubysos regioninis parkas), Raseinių r. (V. Kilčauskas).

PAPRASTASIS ERŠKĖTŽVIRBLIS (*Prunella modularis*)

2023-12-27 vienas paukštis stebėtas Kairėnų miške, Vilniuje (R. Akstinas), 12-31 vienas paukštis Kačerginėje (P. Antanavičius), 2024-01-04 vienas Sapieginėje, Vilniuje (R. Akstinas), 01-14 vienas stebėtas Vilniuje, Noragiškių g. (A. Dvilinskas).

UOLINIS KALVIUKAS (*Anthus petrosus*)

2023-12-27 vienas kalviukas stebėtas prie Šventosios molų (A. Šimkus), 2024-01-04 vienas paukštis stebėtas skrendantis tarp Klaipėdos uosto vartų molų (I. Baltrūnienė).

Pievinis kalviukas (*Anthus pratensis*). Šilutės pakraštys, 2024-01-21 © Boris Belchev

Poliarinis čimčiakas (*Acanthis hornemanni*).
Pilaitė, Vilnius, 2024-01-07 © Rokas Mizeikis

PIEVINIS KALVIUKAS (*Anthus pratensis*)

2023-12-01 stebėtas Ventės rage (V. Jusys), 2024-01-21 vienas paukštis rastas melioracijos griovyje, besimaitinantis ant neužšalusios atkarpos prie Šilutės miesto pakraščio. Paukštį aptiko E. Užpelkis (B. Belchev).

GELTONSNAPIS ČIVYLIS (*Linaria flavirostris*)

2023-12-08 vienas paukštis piktžolėse prie Juodupės upelio Biržų r. (B. Maldūnienė), 12-10 geltonsnapių čivylių būrelis tame pačiame Paluknio pievų lauke kaip ir prieš dvi savaites (T. Povilauskas), 12-17 matytas kartu su paprastaisiais čivyliais Paluknio pievose, Trakų r. (B. Abazorienė), 12-23 mažiausiai 5 individai apie 150 mišriame kikilinių paukščių būryje ties Bajorais, Molėtų r. (A. Čerkauskas), 2024-

01-06 du čivyliai ant Nevėžio senojo tilto pylimo Raudondvaryje, Kauno r. (S. Medžionis), mažiausiai 33 paukščiai stebėti saulėgrąžų ir kitų augalų lauke netoli Keturkaimio, Vilkaviškio r. (A. Raudonius), 4 paukščiai Paluknio pievose, Vilniaus r. (M. Miliauskas), 01-12 apie 60–70 paukščių būrys maitinosi pakelėje netoli Vilkupių, Vilkaviškio r., 01-13 bent 57 paukščių būrys maitinosi įselyje šalia Prapuolenių k., Vilkaviškio r. (A. Raudonius), 01-19 trys paukščiai važiuojant nuo Pasvalio keliu Pasvalys–Šiauliai, Pakruojo r. (J. Mulevičius), 01-21 laukuose prie Radviliškio stebėti bent 4 mažesniame paprastųjų čivylių būryje ir bent 15 šimtiniam čimčiakų ir čivylių pulke (A. Šimkus), 01-31 mažiausiai 6 paukščiai mišriame būryje Paluknio pievose, Trakų r. (E. Sukackienė), 02-19 vienuolika paukščių ties Užklaniais, Panevėžio r. (R. Akstinas).

POLIARINIS ČIMČIAKAS (*Acanthis hornemanni*)

2023-12-02 vienas Likėnėliuose, Biržų r. (B. Maldūnienė), 12-18 vienas dideliame paprastųjų čimčiakų būryje Rakovos k., Raseinių r. (A. Kasparavičius), 12-28 vienas Paluknio pievose, Trakų r. (M. Miliauskas), 12-30 vienas stebėtas Klaipeidoje (V. Stankaitis), 1 Paluknio pievose, Vilniaus r. (B. Stukė), 2024-01-07 vienas paukštis lauke prie Keturkaimio, Vilkaviškio r. (A. Raudonius), 1 lesykloje Pilaitėje, Vilniuje (R. Mižeikis), 01-09 du paukščiai matyti įvairių sėklinių augalų pasėlyje netoli Keturkaimio, Vilkaviškio r. (A. Petraška), 01-12 vienas Naujamiestyje, Vilniuje (R. Karpavičius), 01-13 vienas individas Dailidėnų k., Vilniaus r. (E. Komar), 01-14 vienas Giraitėje, Kauno r. (G. Mikšytė), 01-18 du lesykloje Nemėžyje, Vilniaus r. (D. Kosmač), 01-21 bent 5 stebėti dideliame paprastųjų čimčiakų ir čivylių būryje piktžolėmis

apaugusiame lauke prie Radviliškio (A. Raudonius), 01-28 vienas paukštis Tiskūnuose, Kėdainių r. (L. Dvylys), 01-31 mažiausiai 4 individai dviejuose mišriuose būriuose Paluknio pievose, Trakų r. (E. Sukackienė), 02-17 du individai stebėti dideliame paprastųjų čimčių būryje laukuose šiauriau Viešinto ež., Anykščių r. (A. Šimkus).

NENDRINĖ STARTA (*Emberiza schoeniclus*)

2023-12-09 viena starta stebėta piktžolėmis apaugusiame lauke prie Radviliškio (A. Šimkus), 1 stebėta Girios k., Baltosios Vokės sen., Šalčininkų r. (M. Miliauskas), 12-17 viena starta stebėta prie šlapynės tarp Baltosios Vokės ir Papio ež., Šalčininkų r. (A. Šimkus), 12-24 vienas paukštis stebėtas Prienų r. prie Išlaužo tvenk. (R. Jusevičienė), 12-31 vienas nendrinės startos patinas ties Paslaujo tvenk., Kėdainių r. (A.

Narbutas), 2024-01-20 stebėta Vilniaus mieste šalia Žvėryno pėsčiųjų tilto (M. Miliauskas), 01-21 vienas paukštis vis dar laikėsi šalia Radviliškio, piktžolėmis apaugusiame lauke ir prie jį juosiančių griovių. Prieš tai čia matytas gruodžio 9 d. (A. Raudonius), 02-25 šeši paukščiai stebėti skirtingose Bėbruliškės tvenk.vietose, Kazlų Rūdos sav., 2 paukščiai stebėti prie Šilavoto tvenk., Prienų r. (R. Jusevičienė).

PENTINUOTOJI STARTA (*Calcarius lapponicus*)

2023-12-10 trys paukščiai laukuose ties Girkaliais, Klaipeidos r. (S. Karalius).

PILKOJI STARTA (*Emberiza calandra*)

2023-12-13 stebėtas 31 paukščio būrys ties Jakšteliais, Šilutės r. (V. Stankaitis).

NAUJOS IR LABAI RETOS PAUKŠČIŲ RŪŠYS, APTIKTOS 2023–2024 M. ŽIEMĄ VAKARŲ PALEARKTIKOJE

Pagal www.tarsiger.com parengė
Vytautas JUSYS

Lietuvos ornitofaunistinė komisija (LOFK) pateikiamų stebėjimų papildomai nekommentuoja, nes neiškus jų statusas (ar nacionalinės ornitofaunistinės komisijos patvirtino, ar ne). Be to, skelbiama informacija ne visada leidžia tinkamai įvertinti konkretų atvejį. LOFK nori atkreipti dėmesį, kad kai kurie pateikiami faktai gali būti siejami su iš nelaisvės ištrūkusiais paukščiais ar kitais laukinėms populiacijoms nebūdingais atvejais. Dėl to ši medžiaga turi būti vertinama tik kaip atskirų, retai aptinkamų paukščių rūšių registracijų kaimyninėse šalyse suvestinė, tačiau svarbi, norint tinkamai interpretuoti retų paukščių rūšių stebėjimų mūsų šalyje rezultatus.

2023-12-02 Danijoje – Ramiojo vandenyno naras (*Gavia pacifica*) [3];
2023-12-03 Ukrainoje – geltonkojis tulikas (*Tringa flavipes*) [1];
2023-12-03 Čekijoje – mėlynsparnė kryklė (*Spatula discors*) [3];
2023-12-07 Mauritanijoje – nykštukinis bėgikas (*Calidris minutilla*) [1];
2023-12-17 Kroatijoje – sajaninė pečialinda (*Phylloscopus humei*) [2], Vengrijoje – juodagurklis strazdas (*Turdus atrogularis*) [3];
2023-12-20 Vakarų Sacharoje – baltagurklis bitininkas (*Merops albicollis*) [2], VP [6];
2023-12-28 Ispanijoje – baltagurklė zonotrichija (*Zonotrichia albicollis*) [2];
2023-12-30 Izraelyje – Ramiojo vandenyno naras (*Gavia pacifica*) [1], Prancūzijoje – naminė starta (*Emberiza sahara*) [1];
2023-12-31 Žaliajame Kyšulyje – abisininis žalvarnis (*Coracias abyssinicus*) [2], VP [14];
2024-01-04 Belgijoje – mėlynasis akmeninis strazdas (*Monticola solitarius*) [2];
2024-01-07 Sakartvele – sajaninė pečialinda (*Phylloscopus humei*) [2];
2024-01-13 Kroatijoje – mėlynuodegė (*Tarsiger cyanurus*)

[1], Portugalijoje – afrikinė griezlė (*Crecopsis egregia*) [1], VP [25];
2024-01-14 Slovėnijoje – žiedasnapė antis (*Aythya collaris*) [1];
2024-01-16 Kroatijoje – prerinis kiras (*Larus pipixcan*) [2];
2024-01-23 Lenkijoje – vienspalvis varnėnas (*Sturnus unicolor*) [1];
2024-01-25 Italijoje – žilagalvė starta (*Emberiza spodocephala*) [1], Kanarų salose, Ispanijoje – dominikinis kiras (*Larus dominicanus*) [3];
2024-02-02 Graikijoje – taiginis kalviukas (*Anthus hodgsoni*) [1];
2024-02-03 Kroatijoje – geltonsnapis naras (*Gavia adamsii*) [2];
2024-02-05 Olandijoje – mažoji sultonvištė (*Porphyrio alleni*) [1];
2024-02-14 Farerų salose – baltakuodė klykuolė (*Bucephala albeola*) [1];
2024-02-15 Farerų salose – kuoduotasis dančiasnapis (*Meropus cucullatus*) [2];
2024-02-19 Graikijoje – laibasnapis bėgikas (*Calidris tenuirostris*) [1].

[3] – kelinta rūšies registracija šalyje ar [VP] Vakarų Palearktikoje.

PAUKŠČIŲ ŽIEDAVIMAS VENTĖS RAGE 2023–2024 M. ŽIEMĄ

Vytautas JUSYS, Vytautas EIGIRDAS

2023–2024 m. žiemą Ventės rago ornitologinės stoties žieduotojai sužiedavo 39 rūšių 1266 paukščius (gruodžio mėn. sužieduoti 23 rūšių 727 paukščiai, sausio mėn. – 17 rūšių 307 paukščiai, o vasario mėn. – 17 rūšių 232 paukščiai). Daugiausia per žiemą sužieduota žaliukių (655), didžiųjų zylių (118), svilikų (58), paprastųjų čimčių (57), juodagalvių sniegenų (48) (žr. lentelę).

Ventės rage paukščiai šią žiemą daugiausia buvo gaudomi voratinklinėmis gaudyklėmis ir žieduotojo valdoma užtraukiama gaudykle, o Baltijos jūroje tam-siuoju paros metu graibštu, prieš tai apakinus šviesa.

2023–2024 m. žiemą Ventės rago ornitologinė stotis prisidėjo prie Lietuvos ornitologų draugijos ir Klaipėdos universiteto vykdomų jūrinių paukščių telemetrinių tyrimų. Tyrimų metu Baltijos jūroje buvo gaudomi čia žiemosi atskrendantys paukščiai: pavyko sugauti 26 ledines antis (siųstuvais paženklinta 17), 16 rudakaklių narų (siųstuvais paženklinta 12), 11 paprastųjų nuodėgulių (siųstuvais paženklinta 6). Taip pat buvo sugauta viena alka ir vienas ausuotasis kragas. Visi paukščiai (taip pat ir tie, kuriems buvo uždėti siųstuvai) buvo sužieduoti standartiniais metaliniais žiedais.

2000–2024 m. žiemomis Ventės rago paukščių žieduotojai sužiedavo 19 846 paukščius. Daugiausia

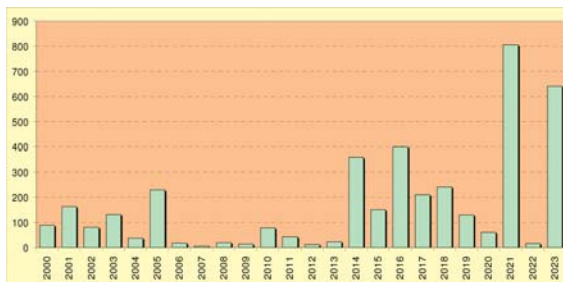
2023–2024 m. žiemą Ventės rago ornitologinėje stotyje sužieduoti paukščiai

Eil. Nr.	Rūšis	Sužie-duota
1.	Žaliukė (<i>Chloris chloris</i>)	656
2.	Didžioji zylė (<i>Parus major</i>)	118
3.	Svilikas (<i>Coccothraustes coccothraustes</i>)	58
4.	Paprastasis čimčiakas (<i>Acanthis flammea</i>)	57
5.	Juodagalvė sniegena (<i>Pyrrhula pyrrhula</i>)	48
6.	Paprastasis kiras (<i>Larus canus</i>)	38
7.	Dirvinis vieversys (<i>Alauda arvensis</i>)	31
8.	Naminis žvirblis (<i>Passer domesticus</i>)	31
9.	Ledinė anti (<i>Clangula hyemalis</i>)	26
10.	Šiaurinis kikilis (<i>Fringilla montifringilla</i>)	26
11.	Juodasis strazdas (<i>Turdus merula</i>)	23
12.	Rudagalvis kiras (<i>Chroicocephalus ridibundus</i>)	20
13.	Smilginis strazdas (<i>Turdus pilaris</i>)	18
14.	Didžioji anti (<i>Anas platyrhynchos</i>)	16
15.	Rudakaklis naras (<i>Gavia stellata</i>)	16
16.	Karklažvirblis (<i>Passer montanus</i>)	12
17.	Paprastoji nuodėgulė (<i>Melanitta fusca</i>)	11
18.	Baltabruvis strazdas (<i>Turdus iliacus</i>)	9
19.	Svirbelis (<i>Bombycilla garrulus</i>)	6
20.	Paprastasis suopis (<i>Buteo buteo</i>)	5
21–39.	Kitos rūšys	41
Iš viso: 39 rūšys		1266

žiemą sužieduota 2017–2018 m. (4169), 2016–2017 m. (1785) ir 2000–2001 m. (1581). Mažiausiai 2001–2002 m. (55), 2007–2008 m. (59) ir 2006–

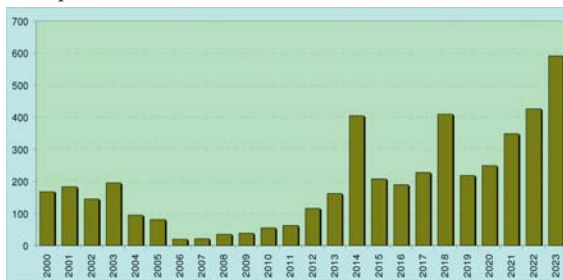
Pirmoji 2024 m. juodagalvė sniegėna (*Pyrrhula pyrrhula*) Ventės rąse sužieduota sausio 3 d.
© Vytautas Jusys

2000–2023 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 3955 juodagalvės sniegėnas. Vidutiniškai per metus – 165 šios rūšies paukščiai

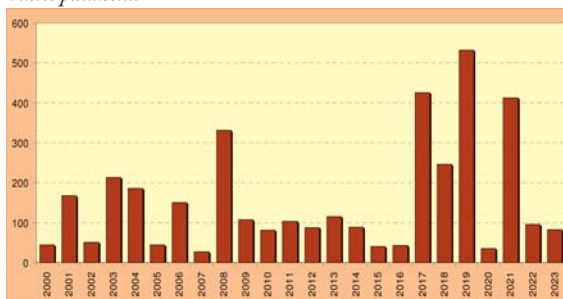
Pirmasis 2024 m. juodasis strazdas (*Turdus merula*) Ventės rąse sužieduotas sausio 4 d.
© Vytautas Jusys

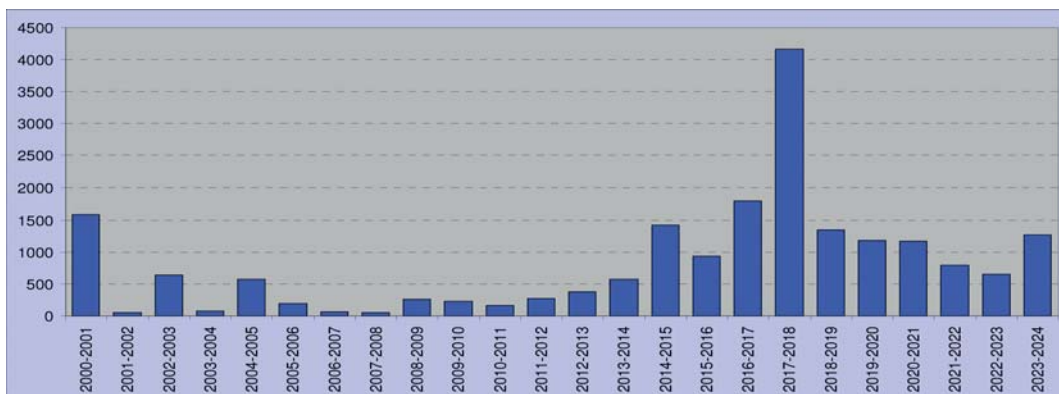
2000–2023 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 4652 juoduosius strazdus. Vidutiniškai per metus – 194 šios rūšies paukščiai

Pirmasis 2024 m. šiaurinis kikilis (*Fringilla montifringilla*) Ventės rąse sužieduotas sausio 12 d.
© Vytautas Jusys

2000–2023 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 3716 šiaurinių kikių. Vidutiniškai per metus – 155 šios rūšies paukščiai

2000–2024 m. žiemomis VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 19 846 paukščius

Sniegtartė (Plectrophenax nivalis). Ventės ragas, 2024-02-20 © Vytautas Eigirdas

Tūbuotasis suopis (Buteo lagopus). Šilutės r., 2024-01-02 © Vytautas Eigirdas

2007 m. (66). Vidutiniškai 2000–2024 m. laikotarpiu kiekvieną žiemą sužieduota po 827 paukščius.

2023–2024 m. žiemą paukščius žiedavo Ventės rago ornitologinės stoties darbuotojai ir žieduotojai talkininkai Vytautas Eigirdas, Vytautas Jusys, Kristina Jusienė ir Antanas Petraška.

Informaciją apie kiekvieną dieną Ventės rago ornitologinėje stotyje sužieduotus paukščius galite rasti interneto svetainėje www.trektellen.org/site/totals/1581/2022. Dabar čia paukščių pavadinimai rašomi ir lietuvių kalba.

Ledinė antis (Clangula hyemalis). Baltijos jūra, 2024-01-06 © Vytautas Eigirdas

BIRD RINGING AT VENTĖS RAGAS ORNITHOLOGICAL STATION IN, WINTER 2023-2024

Vytautas JUSYS, Vytautas EIGIRDAS

Summary. 1266 birds of 39 species were ringed at Ventės Ragas Ornithological Station in winter 2023-2024. The most numerous were European Greenfinch (655), Great Tits (115), Hawfinch (58), Common Redpoll (57) and Eurasian Bullfinch (48).

To put this into context, a total of 19,846 birds were ringed during the winter months at Ventės Ragas Ornithological Station in the period 2000-2024, an average of 827 per winter.

More information regarding the daily totals of birds ringed at Ventės Ragas Ornithological Station can be found at www.trektellen.org/site/totals/1581/2024.

ŽUVININKŲ ŠEIMOS GYVENIMO METRAŠTIS

Eugenijus DROBELIS, Marius KARLONAS

Dar visai neseniai ornitologai, norėdami tirti paukščių perėjimo ir veisimosi etologiją, fenologiją ir biologiją, turėjo valandų valandas kiurksoti netoli lizdo esančio medžio viršūnėje įrengtoje slėptuvėje ir kiekvieną paukščio gyvenimo įvykį fiksuoti savo užrašuose. Tobulėjant technologijoms tokį patį ir net geresnį rezultatą galima pasiekti prie lizdo įrengus tiesioginio vaizdo stebėjimo kamerą, kuri, netrikdant paukščių, jų gyvenimą internetu transliuoja 24 val. per parą su galimybe vaizdą atsukti ir peržiūrėti svarbiausius įvykius. Tad pradėjus rengti naują „Lietuvos fauna. Paukščiai“ leidimą buvo suskubta surinkti duomenis apie mažiau tyrinėtą ir įdomią paukščių rūšį, pasinaudojant tiesioginio vaizdo transliavimo galimybėmis. Po ilgo, kone 8 mėnesius trukusio planavimo ir kamerų technologijos kūrimo darbų 2023 m. pavasarį tiesioginio vaizdo transliavimo kameros buvo įrengtos prie žuvininko ir laplandinės pelėdos lizdų. Abi transliacijos pavyko – surinkta itin svarbių ir naujų duomenų apie šių paukščių lizdinį gyvenimą Lietuvoje. Šį projektą inicijavo ir koordinavo UAB „Ornitostogos“ komanda, finansavo UAB „Transtira“, o LOD tapo ekspertiniu projekto partneriu.

Šįsyk dalijamės trumpąja 2023 m. sezono žuvininko dienoraščio versija.

Į aukštapelkės salelėje įrengtą lizdą žuvininko patinas (vardu Kaukas) grįžo kovo 24 d. Tuo pat metu patelė (vardu Laumė), kuriai 2022 m. uždėtas GPS siųstuvas, buvo ką tik nuo Alžyro perskridusi Viduržemio jūrą ir pasiekusi Italiją. Sugrįžęs patinas iš karto ėmėsi lizdo tvarkymo darbų. Po trijų die-

nų į gūžtą nusileido svetima patelė ir bandė suvilioti ten besikrapštantį žuvininką. Tačiau šis išvijo nekvieštą viešnią grybštelėjęs ją nagais. Lizdo ruošos darbus trikdė ir įkyrūs krankliai.

Kovo 31 d. po ilgos maždaug 4000 km kelionės iš Afrikos į savąją pelkę pagaliau parlėkė Laumė. Ji

energingai ėmėsi lizdo ruošos darbų. Iš pradžių abu paukščiai tempė šakas lizdo statybai, bet vėliau šis darbas atiteko patinui. Patelė triūsė lizde ir atskraidintas šakas dėlijo savo nuožiūra. Ji labai keistai ruošė gūžtos duobutę: atsigulusi ant pilvo, ištisusi atgal kojas, patelė kapstėsi jomis tarsi plaukdama.

2023-04-14. Lizdą tenka ginti ir nuo kranklių, ir nuo kitų žuvininkų

Iš pradžių tarp paukščių vyrojo ne-
jaukus šaltumas, nes, atskridus ar
prisiartinus vienam, kitas bemat
nuskrisdavo šalin. Patelė dar ban-
dė vilioti pritūpusi ant lizdo ir pra-

skleidusi sparnus, bet patinas visai
į tai nereagavo.

Balandžio 4 d. lizdą užvertė
storas sniego sluoksnis. To nepai-
sydama, patelė klostė šakas ir net

tupėjo ant pusnies. Kitą dieną abu
paukščiai labai intensyviai tvarkė
savo būstą. Pirmą kartą abu dirbo
kartu. Patinas atskraidino patelei
dvi žuvis. Viena iš jų buvo raudon-
nas japoniškasis karpis, atskraidin-
tas iš netoliese esančios dvarvietės
tvenkinių. Paukščiai pirmą kartą liz-
de kopuliavo.

Balandžio 7 d. patinas ėmė
nešti viksvas ir durpes gūžtai iš-
kloti. Kartais jis dar partempdavo
ir įvairaus dydžio sausų medžių ša-
kų. Tokių šakų patinas retkarčiais
atnešdavo per visą jauniklių augi-
nimo laikotarpį. Per dieną žuvi-
ninkas patelei pargabendavo 2–3
žuvis. Tik vieną kartą jis parskra-
idino net keturias. Tupėdamas gre-
timuose medžiuose, patinas daž-
niausiai dalį žuvis sulesdavo pats.
Tik pasisotinęs likusią grobio dalį
atskraidindavo patelei. Nučiupu-
si žuvį, patelė išskrisdavo iš lizdo

2023-06-19. Visa šeima drauge – tėvai ir ūgtelėję jaunikliai

ir ją sulesdavo atokesnėje vietoje. Keletą kartų patinas atskraidino gyvas dar spurdančias žuvis. Dažnai jo nagų gniaužtuose atsidurdavo egzotiniai raudonieji karpiai. Paukštis aptiko derlingus tvenkinius. Vieną kartą patinas partempė net du karpius, sugautus vienu išpuoliu. Į jo nagų gniaužtus taip pat pateko stambus karosas ir karšis.

Balandžio 14 d. patinas atskraidino didžiulį atplėstos beržo žievės lopą ir niekaip nerado vietos, kur jį padėti jau išpuoselėtoje gūžtoje. Gūžtai įrengti buvo panaudotos pelkinės žolės, kiminai, durpės. Perėjimui paruoštu lizdu susidomėjo atklydęs svetimas žuvininkas. Jis keletą kartų atakavo lizdo šeimininkus. Šie gynėsi išskėtę sparnus ir pratisai švilpdami. Aprimus aistroms, patelė pirmą kartą pritūpė perėjimo poza. Kitą dieną patelė pradingo ilgesniame laikui. Paaškęjo, kad ji skraidžiojo maždaug už kilometro nuo savo lizdo. Taip patelė pasielgė pirmą kartą, nes visą šį laiką ji prabuvo šalia lizdo niekur neišskrisdama iš pelkės. Dar ir kitą dieną lizdas ilgai dūlavo apleistas žuvininkų. Tuo pasinaudojo didžiosios anties patelė ir taikėsi ten įsikurti. Tačiau balandžio 17 d. viskas pasikeitė iš esmės. Antroje dienos pusėje patelė pritūpė lizde ir kantriai pratūnojo keletą valandų. Ji iš lizdo išskrido tik patinėliui atskraidinus žuvį. Tačiau gūžta neliko nešildoma – ją aptūpė patinas. Buvo akivaizdu, kad lizde atsirado pirmasis kiaušinis. Kada tai įvyko, nuspręsti sunku, nes gilioje gūžtos duobutėje buvo neįmanoma žiūrėti paukščių dėties. Patelė kiaušinį galėjo padėti balandžio 14 d., kai pirmą kartą pritūpė lizde, arba balandžio 17 d.

2023-06-22. Liūtis metu patelė stengiasi savo kūnu apsaugoti jaunikius

2023-06-24. Lemtinga akimirka – vištvanagio pragaištinga ataka

Kitą dieną lizdą atakavo svetimas žuvininkas. Patinas turėjo stoti į kovą. Netrukus jis grįžo atgal nuginęs priešininką, bet su kruvina koja. Balandžio 19 d. žuvininkai pasukutinį kartą kopuliavo. Iki tol jie tai darė kasdien po keletą kartų. Kartais sėkmingai, o neretai ir nevykusiai. Patinui padaugėjo rūpesčių. Jis vis nešė žuvis perinčiai patelei, skraidino įvairias medžiagas lizdui papildyti, saugojo nuo kranklių, svetimų

žuvininkų ir kartkartėmis pavaduodavo perinčią patelę.

Gegužės 24 d. – didelių pokyčių diena. Patinas į lizdą atskraidino didelį gabalą žuvies. Perėmusi grobį patelė pirmą kartą nenuskrido į šalį, o ėmė lesti lizde šalia tupint partneriui. Patinas smalsiai apžiūrinėjo gūžtą, o vėliau ėmė melodingai švilpauti. Pasisotinusi patelė atplėšė žuvis skaidulą ir ištiesė ją kažkur gūžtos gilumoje prasmėgusiam jaunik-

2023-07-08. Patelė tik trumpam pritūpė ištuštėjusiame lizde

liui! Jauniklis išsiritu po 36 d. perėjimo. Gegužės 26 d. išsiritu antrasis jauniklis, o gegužės 29 d. lizde jau buvo trys jaunikliai. Tą pačią dieną patinas šeimai atgabeno net keturias žuvis. Jaunikiams išsiritus pirmąsias penkias dienas juos maitino ir šildė tik patelė. Vėliau ji ėmė trumpam palikti lizdą. Tuo pasinaudojęs patinėlis irgi pradėjo maitinti ir šildyti jauniklius.

Sočiai maitinami jaunikliai sparčiai augo ir keitėsi. Birželio 3 d. pirmasis paukštelis savo baltą pūkinį rūbą pakeitė į juodą. Birželio 5 d. „pajuodo“ ir antrasis jauniklis. Sutvirtėję jaunikliai vis tarpusavyje pasipešdavo. Birželio 18 d. jauniklių sparnuose ėmė matytis praskilusios plunksnų vėtyklės. Vėliau plunksnos greitai padengė jų kūną. Jie jau patys ėmė tvarkyti gūžtos aplinką tampydami ir dėliodami šakeles. Kepinant saulei patelė praskleidusi sparnus stengėsi apsaugoti savo atžalas nuo kaitros. Pliaupiant lietui ji kantriai tūnodavo gūžtoje visa peršlapusi, savo kūnu apsaugodama nuo darganos ir šildydama jauniklius.

Birželio 24 d. žuvininkų šeimą ištiko nelaimė. Tą dieną abu tėvai buvo lizde. Patelė maitino jauniklius. Tačiau netrukus patinas sunerimęs ėmė žvalgytis į dangų ir svirpti. Netrukus jis pakilo į orą. Lizde pasilikusi patelė pasišiaušė, bet galiausiai surikusi ji irgi išlėkė iš lizdo. Po akimirkos žaibiškai atlėkė jaunas vištvanagis, nagais griebė jauniausią jauniklį ir nusitempė jį ant žemės. Žuvininkai atkavo užpuoliką, bet negalėjo pasiekti kimininių pušaičių tankmėje tūnojusio vanago. Patelė į lizdą parsirado tik po pusantros valandos. Pasišiaušusi tupėjo šalia jauniklių ir vis neramiai keksėjo. Netrukus ji vėl išskrido ir atgal parsirado dar po trijų valandų, atsikraidinusi šiek tiek žuvis. Tik tada lizde likę jaunikliai nedrąsiai pradėjo kilnoti galvas. Visą tą laiką jie pratūnojo prisipaudę prie lizdo ir net nekrustelėdami.

Kitą dieną vištvanagis lizdą užpuolė dar kartą. Jis nučiupo kitą jauniklį, bet akimirka užgaišo. Virš savojo būsto kybojusi patelė pikiravo žemyn ir grybštelėjusi nagais

ištrenkė grobuonį iš lizdo. Atrodė, kad vanagai tai buvo pamoka, nes jis keletą dienų nesirodė. Tačiau birželio 29 d. vištvanagis pagrobė savo antrą auką. Patelė atkavo užpuoliką, bet per vėlai.

Praėjo keletas dienų. Likęs paskutinis jauniklis visiškai apsiplunksnavo ir dydžiu beveik prisivijo tėvus. Atrodė, kad žuvininkų šeimoje išaugs bent viena atžala. Tačiau liepos 8 d. vištvanagis išsitempė paskutinį jauniklį. Kitą dieną patelė paliko ištuštėjusį lizdą ir metėsi į klajones. Ji blaškėsi apylinkėse, nulėkė į tolimesnes pelkes, kur buvo įsikūrusios kitos žuvininkų šeimos.

Likusių laiką patelė sukinėjosi ties nesvetingąja savo lizdaviete, ten dažnai nakvojė. Ji lankė netoliese esančius ežerus, vėl buvo nuklydusi iki kitų žuvininkų lizdavičių. Rugpjūčio 3 d. patelė pakilo tolimam skrydžiui – pro Onuškę, Senąją Varėną, Kapiniškius ji patraukė į žiemojimo vietas. Porą savaičių praleidęs Lenkijoje prie vieno iš žuvininkystės tvenkinių, keliaujantis paukštis perskrido Viduržemio jūrą ir rugpjūčio 20 d. atsidūrė Afrikoje. Dar maždaug 1800 km skrydžio ir žuvininkas pasiekė įprastą žiemojimo vietą prie senvaginio ežero tarp Asės ir Nigerio upių pačiame pietiniame Nigerijos pakraštyje netoli Atlanto vandenyno. Reikia viltis, kad žuvininkai ten sėkmingai peržiemos, kitais metais grįš į pamėgtą pelkę ir sėkmingai išauugins palikuonis.

Tiesioginė transliacija iš žuvininkų ir kitų retų paukščių lizdų tęsiama ir 2024 m. Tiesioginį paukščių gyvenimą kviečiame stebėti tituliniam interneto svetainės www.ornitostogos.lt puslapyje.

© Marius Čepulis

BALTA VARNA

Marius ČEPULIS

Kai sužinojau, kad kažkur Pabradėje kartais pasirodo balta varna (ne, nekalbu apie kažkokį nepritapusį išsiskiriantį žmogų, kalbu apie paukštį), labai panorau ją pamatyti. Sutikite, juk nepaprastai įdomu. Štai turime posakį „balta varna“, o čia tikra balta varna. Tikra balta pilkoji varna (kad ir kaip keistai tai skambėtų). Žinojau, kuriame rajone kartais galima ją pamatyti. Tad nuvykęs visų pirma pradėjau ieškoti varnų, kovų ir kuosų santalkų. Galvojau, kad jei rudenį varniniai paukščiai laikosi kartu, vadinasi, ir baltoji varna turėtų būti šalia. Važiavau keletą kartų, ląksčiau paskui kuosų, kovų, pilkųjų varnų būrelius, bet baltosios varnos niekur nebuvo matyti. Na, pagalvojau, gal žuvo. Vis dėlto baltai varnai nėra lengva išgyventi, kai visi draugai aplink pilki ir juodi.

Žiemos pradžioje gaunu vienos gyventojos žinutę, kad ji pastebėjo baltą varną arba kirą Pabradėje prie upės. Viską mečiau ir nulėkiau jos ieškoti. Vėl apvažiavau visą rajoną. Apėjau paupiu atidžiai apžiūrinėdamas kiekvieną varną. Nieko. Staiga aukštai praskrido vištvanagio patelė. Visos varnos sulėkė į medžių

viršūnes, kai kurios puolė vytis plėšrūną ir tada tarp pilkų varnų pamačiau ją – baltąją varnelę. Ji suposi tuopos viršūnėje, o kiek vėliau nusileido keliomis šakomis žemiau.

Tai nebuvo visiškai balta varna, ne albinosė, o leukistė. Jos galva ir sparnų juodi, o visa kita sniego baltumo. Ir iš tiesų labiau ji priminė kirą, o ne varną. Ypač kai skrido. Kaip ir visos varnos, žmogaus nevengia, kol šis nepradedą rodyti dėmesio. Fotoaparatas ir tai, kad aš nuolat stovėjau po medžiu, ją trikdė, todėl išlaikė saugų atstumą. Šalia kartais atskrisdavo kita pilkoji varna, gal jos draugė ar draugas. Pabūdavo kartu ir vėl išsiskirdavo. Daugiausia laiko baltoji praleisdavo būtent medžiuose prie upės. Todėl aš jos ir nemačiau. Tiesa pasakius, pamatyti baltą varną, kai šakos apsnigusios, nėra labai lengva. Kartais nulėkdavo į miestą pasimaitinti ir vėl grįždavo į savo pamėgtą medį. Kai varnų būriai pradėdavo sukti ratus danguje, ji irgi prisijungdavo, jos niekas neginė, nemušė, nevaikė, matyt, varnos suprato, kad čia yra jų giminaitė. Bet paskraidžiusi kartu su draugėmis baltoji vėl grįždavo į savo medį.

© Marius Čepulis

© Marius Čepulis

Vėliau dar kelis kartus atvykau jos aplankyti. Visada rasdavau maždaug toje pačioje vietoje. Kartais ji lakstydavo po gyventojų kiemus, bet visada grįždavo į savo pamėgtą medį. Spėju, kad dar ir dabar ten tebė-

ra. Tad galite pabandyti susirasti ją šalia Fabriko skersgatvio. Jei kas nors organizuotų gražiausių varnų rinkimus, Pabradės varna be jokios konkurencijos nuskintų visus laurus.

Niūri ateitis – ar madeirinis karvelis vėl atsidurs nykstančių paukščių sąrašuose

Pagal „BirdLife International“ parengė
Saulius KARALIUS

Amžinai žaliuojančiame Portugalijos Madeiros salos Laurų miške sklinda pratisas ir kimus burkavimas, skleidžiamas tik šioje saloje gyvenančio ir niekur kitur pasaulyje neaptinkamo endeminio madeirinio karvelio (*Columba trocaz*). Daugybę amžių jie buvo tikrieji regiono sodininkai ir vietinės ekosistemos sargai – platinami medžių ir krūmų sėklas jie prisidėjo prie natūralių buveinių atsikūrimo kintančio klimato sąlygomis.

Deja, pastaraisiais metais jų burkavimas ir uogų raškymas tampa vis retesnis. Nuo 2012 m. autonominio Madeiros regiono valdžia išdavė leidimus skaitlingiems medžioklės mėgėjams reguliuoti šios rūšies skaičių kaip „išskirtinę priemonę“, tokiu būdu mažinant žemės ūkiui paukščių daromą žalą. Nors madeirinis karvelis pagal gausumą kol kas kvalifikuojamas kaip susirūpinimo nekeliantis, tačiau vis dėlto tikėtinos liūdnos rūšies ateities perspektyvos. Baigiantis aštuntajam dešimtmėčiui rūšies populiacija saloje dėl intensyvios medžioklės buvo beveik sunaikinta ir tik

įvedus griežtesnius apribojimus pamažu atsistatė iki nepavojingos ribos. Remiantis 2015 m. apskaitos duomenimis, saloje gyveno 10–14 tūkst. individų. Nepaisant to, madeirinių karvelių medžioklės mastai kasmet intensyvėja, nes valdžios organai nenurodo griežtų šios veiklos kriterijų ir nepasiūlo efektyvaus rūšies apsaugos mechanizmo. Apskaičiuota, kad dėl beato-dairiškos medžioklės rūšies populiacija kasmet susitraukia apie 5 proc. Vietinė valdžia niekada neorganizavo jokių moksliniais tyrimais paremtų paukščių daromos žalos žemės ūkiui įvertinimų, todėl rūšies skaitlingumo reguliavimo politika balansuoja ties legalia ir nelegalia riba. Nuo pat 2012 m. regiono gamtosauginės organizacijos primygtinai nurodo, kad rūšies reguliavimo priemonės yra netinkamos, ir reikalauja atlikti detalų paukščių populiacijos monitoringą ir įvertinimą. Jeigu toliau tęsis nekontroliuojamas madeirinių karvelių žudymas, tai ši rūšis, gyvenanti labai apibrėžtoje teritorijoje, netrukus vėl gali pakliūti į nykstančių sparnuočių sąrašus.

© Saulius Karalius

Paukščių gripas kirto Vengrijoje žiemojančioms gervėms

Pagal https://mme.hu/en/news/2023/11/28/avian_influenza_takes_toll_migratory_cranes parengė Saulius KARALIUS

Tikriausiai visi prisimename 2023 m. vasaros pradžios vaizdus, kai įvairiose Lietuvos vietose, skaitlingose rudagalvių kirų kolonijose, buvo registruota dešimtys ir šimtai nuo paukščių gripo žuvusių paukščių. Paukščių gripas gerokai praretino Žuvinto ir kai kurias kitas didesnes rudagalvių kirų kolonijas. Panašus likimas neseniai ištiko Vengrijoje žiemojančias gerves. Didžiojoje Vengrijos lygumoje kasmet susirenka 200 tūkst. ir daugiau čia žiemojančių gervių, kurios yra ypač jaut-

rios paukščių gripo virusui. Didelės paukščių sankaupos sudaro palankias sąlygas virusui sparčiai plisti. Šiuo metu ten jau skaičiuojama iki 20 000 nuo paukščių gripo žuvusių gervių. Manoma, kad virusą į žiemojančių gervių pulkus Didžiojoje Vengrijos lygumoje galėjo atnešti iš Karpatų regiono atskridę paukščiai, nors jau vasarą Vengrijoje buvo užregistruota paukščių gripo virusu infekuotų paukščių kirų ir žuvėdrų kolonijose. Situacija šiomis dienomis akylai stebima.

© Tökody Béla

2023-09-17 Ventės rage sugauta didžioji žylė (*Parus major*) balta uodega © Vytautas Eigirdas

2023-11-03 Kaune, Žaliakalnyje, stebėtas kovas (*Corvus frugilegus*), suaugęs paukštis, kurio antsnapis buvo neįprastai ilgas © Rolanda Valenčiūtė

2023-11-17 Ventės rage sugauta juodagalvė sniegėna (*Pyrrhula pyrrhula*), patelė. Jos plunksnos viršugalvyje buvo baltos spalvos © Vytautas Jusys

2023-11-30 Druskininkuose prie lesyklos matytas naminių žvirblių (*Passer domesticus*) būrelis, kuriame viena patelė abiejuose sparnuose turėjo baltų plunksnų © Darius Jakavonis

2024-01-02 Vilniuje, Antakalnyje, stebėta netoli lesyklos besimaitinanti didžioji žylė (*Parus major*) balta uodega © Robertas Akstinas

Aibę metų lesinu paukščius ir 2023-12-01 pastebėjau šį „kitąp atrodantį“ naminių žvirblių (*Passer domesticus*). Pulkas naminių žvirblių ir karklažvirblių straksėjo kaimyno sode, kiti skrido į mano lesyklas, tačiau šis neužsuko pasivaišinti saulėgrąžomis. Oras buvo apniukęs, todėl kokybiškai nufotografuoti nepavyko, tačiau faktas dokumentuotas. Vilkiškės, Vilniaus r. © Dalia Bivainienė

2023-12-31 Kauno r., Kačerginėje, nufotografuotas naminis žvirblis (*Passer domesticus*), patinas, kurio abiejų sparnų didžiosios plasnojamosios plunksnos baltos. Tas paukštis čia stebimas jau nuo vasaros © Povilas Antanavičius

2023-12-07 Joniškio r., Linkaičiuose, stebėtas juodasis strazdas (*Turdus merula*), patinas, kurio plunksnos apie akis ir snapą buvo baltos © Rimantas Stankūnas

2023-12-07 Joniškio r., Linkaičiuose, apsilankė didžioji zylė (*Parus major*), kurios snapas buvo neįprastas – sukryžiuotas © Rimantas Stankūnas

2024-01-13 Vilniuje, Antakalnyje, stebėta su baltomis apdaro detalėmis kuosa (*Coloeus monedula*), besimaitinanti su kitomis kuosomis šalia kačių ir balandžių „šėryklos“. Įdomu, kad tas pats paukštis Antakalnyje buvo stebėtas ir 2022-02-20 © Robertas Akstinas

© Robertas Akstinas

Įdomūs faktai apie kėkštą

Šiek tiek įdomių faktų, kurių galbūt nežinojote.

Sveria 150–200 g.

Monogamai, poras sudaro visam gyvenimui.

Paprastai lizdus suka ant šoninių medžių šakų 0,5–5 m aukštyje, bet kartais gali įsikurti ir uoksuose.

Gamtoje vidutiniškai gyvena 5–7 metus.

Seniausias žinomas paukštis sulaukė 22 m.

Nelaisvėje išgyvena iki 18 metų.

Posnapyje turi maišą, kuriame gali tilpti 5–7 gilės.

Rudenį kaupia atsargas, gali surinkti iki 4 kg.

Po bulviakasio renka smulkias bulves ir jas slepia miške, savo slėptuvėse. Tad nenustebkite, jeigu vasarą miške rasite bulvių krūmą.

Mažas sėklas suklįjuoja į mažą kamuoliuką seilėmis ir tik tada slepia.

Paukščiai ne tik slepia savo maistą, bet ir dažnai seka savo gentainius ir juos apvagia.

Slėptuvių skaičius gali siekti iki 2500, bet žiemą prisimena tik iki 200 slėptuvių.

Žiemą naudojami voverių „paslaugomis“, kurios pagal kvapą suranda paslėptas atsargas, bet visko iš karto nesusėda.

Vienas iš nedaugelio paukščių, kuris gauda vapsvas.

Maksimalus skridimo greitis iki 35 km/h.

Įprastai yra sėslus ar nedideliu atstumu migruojantis paukštis, bet kas 5–6 metus centrinėje Europoje vyksta masinė šių paukščių migracija.

Per dieną migracijos metu gali nuskristi 10–60 km.

1955 m. virš vieno Vokietijos miestelio migracijos metu praskrido 6500 kėkštų būrys.

Paprastai išveda vieną jauniklių vadą, bet, jeigu praranda pirmą vadą, gali bandyti perėti antrą kartą.

Įprastai lizde būna 5 jaunikliai, kurie per dieną gali sulesti iki 1100 vabzdžių, o per 20 dienų, praleistų lizde, jie sulesa daugiau nei 20 000 vabzdžių.

Puikiai pamėgdžioja įvairius garsus: nuo kitų paukščių ir gyvūnų balsų iki kirvio pokšėjimo.

Lengvai prijauginamas, veidrodyje atpažįsta save.

Kai kuriose tautose jis laikomas nešančiu laimę paukščiu, o kitose tautose atvirkščiai – nešančiu nelaime.

Parengė Robertas AKSTINAS

Bukutis (Sitta europaea). Karmėlavos miškas, 2023-12-07 © Modestas Ružauskas

Juodasis strazdas (Turdus merula). Kauno botanikos sodas, 2024-01-18 © Kęstutis Obelevičius

